ISSN 2353-9569

Edu-wsparcie

czasopismo elektroniczne
Biblioteki Pedagogicznej w Ciechanowie

Nr 14

Ciechanów 2020

Redakcja:

Grażyna Brzezińska

Bożena Lewandowska

Monika Biedrzycka-Gładka

e-mail: biuletyn.bpciechanow@gmail.com

tel. 23 672 33 77 w. 25

BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA W CIECHANOWIE

ul. 17 Stycznia 49

06-400 Ciechanów

tel. 23 672 33 77

http://www.bpciechanow.edu.pl/

bpciechanow@gmail.com

SPIS TREŚCI

ZASADY PUBLIKACJI 1

OD REDAKCJI 2

FELIETONY

Grażyna Brzezińska *Rozmowy o czytaniu (14). Siła opowiadania* 3

Z WARSZTATU NAUCZYCIELA

Agnieszka Kołodziejska *LearningApps - platforma wielu możliwośc*i ……...5

Jolanta Bilińska *Miesiąc Bibliotek Szkolnych w czasach pandemii* 10

Jolanta Bilińska *Książką połączeni - dyskusja o roli czytania w życiu dziecka* 11

Ewa Bochynek *Program autorski z zakresu edukacji regionalnej i czytelniczej "Francuzi w Wałbrzychu"* 12

Anna Grudziecka *Ruch i zdrowe odżywianie - projekt edukacyjny dla klasy III*…..…….18

Małgorzata Widłok **S***cenariusz lekcji wychowawczej "Odważni spadochroniarze" - o strachu i spełnianiu marzeń* …..... 24

Barbara Polińska *Podejmij wyzwanie #bibliotekachallenge! - współpraca rodziców, uczniów i wychowawcy w dobie Covid-19* ……..... 29

Sylwia Pyrtek "Bajki- Pomagajki" - program zajęć czytelniczych z *elementami biblioterapii dla uczniów w młodszym wieku szkolnym*……..35

Sylwia Jaguszewska *O burzeniu stereotypów i bibliotecznym zaistnieniu w sieci!* …….....40

WARTO WIEDZIEĆ

Bożena Lewandowska *Blog narzędziem pracy bibliotekarza* 46

Ewelina Kapica-Policha *Narzędzia wykorzystywane w pracy zdalnej* 52

Kinga Szczęśliwa *Rysuj i dziel się pomysłami! Interaktywna burza mózgów z aplikacją Twiddla!* ……...58

Monika Biedrzycka-Gładka *Wypalenie zawodowe w pracy nauczyciela* ……..62

Anna Wesołowska *"Szanuję, nie hejtuję". Stop hejtowi w Internecie* 69

RELACJE

Mirosława Ostrowska *Opowiem Ci bajkę - układamy bajkę w mini Teatrzyku Kamishibai.80*

ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Agnieszka Kołodziejska *Wypalenie zawodowe.*…… 83

WARTO PRZECZYTAĆ 86

WSPIERAJ SWOJĄ BIBLIOTEKĘ 88

NOTY O AUTORACH 89

ZASADY PUBLIKACJI

- Czasopismo elektroniczne BP w Ciechanowie jest półrocznikiem, który ukazuje się w czerwcu oraz grudniu.
- Materiały do kolejnych numerów należy przesyłać do końca maja oraz listopada na adres e-mail: biuletyn.bpciechanow@gmail.com
- Wymagany format dokumentu:
  czcionka: Times New Roman, 12 pkt,
  odstęp między wierszami: 1,5 pkt,
  marginesy normalne: 2,5 cm,
  objętość: do 5 stron formatu A- 4.
- Zamieszczanie publikacji wiąże się z **nieodpłatnym** udostępnieniem tekstów w Internecie.
- Za treść publikacji, dołączane do artykułów zdjęcia (posiadanie zgody na upublicznianie wizerunku), naruszanie praw autorskich odpowiedzialność ponoszą autorzy prac.
- Redakcja zastrzega sobie prawo do dokonywania korekty w przysłanych tekstach, jednak bez naruszania treści publikacji.
- Do publikacji należy dołączyć informacje o autorze (imię, nazwisko, miejsce pracy, ewentualnie krótka notka biograficzna), adres e-mail.
- Osoby zainteresowane mogą otrzymać zaświadczenie o współpracy z biblioteką w zakresie publikacji w czasopiśmie elektronicznym.
- Przysłanie pracy ze swoimi danymi uznaje się za jednoznaczne z podpisaniem zgody na przetwarzanie danych osobowych zgodnie z Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. nr 133 poz. 883 z późn. zm. oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 50 poz. 580).

OD REDAKCJI

W bieżącym numerze znajdą Państwo kolejny felieton z cyklu „Rozmowy o czytaniu”, tym razem o sztuce i sile opowiadania.

Przybliżamy kolejne tematy związane z technologią informacyjno-komunikacyjną: aplikację LearningApps, służącą do tworzenia quizów i gier dydaktycznych oraz wybór wielu, ciekawych narzędzi cyfrowych, które możemy wykorzystać do przechowywania i udostępniania materiałów czy utrwalania i sprawdzania wiadomości, również w trakcie pracy zdalnej. Zachęcamy do pracy zespołowej online i dzielenia się pomysłami w aplikacji Twiddla oraz do tworzenia własnych blogów - szkolnych bądź bibliotecznych.

Polecamy bardzo bogatą rubrykę „Z warsztatu nauczyciela”, w której nasi współpracownicy prezentują scenariusze lekcji, własne projekty i programy autorskie z zakresu edukacji regionalnej, czytelniczej, zdrowotnej. Znajdziecie w niej Państwo również ciekawe, inspirujące i sprawdzone pomysły pracy, w tym doświadczenia nauczycieli z pracy zdalnej.

W stałej rubryce „Warto przeczytać” polecamy ciekawy artykuł o wypaleniu zawodowym nauczycieli i stylach radzenia sobie ze stresem, wszechobecnym hejcie i mowie nienawiści w Internecie, mechanizmach powstawania cyberprzemocy.

Zachęcamy kolejne szkoły i biblioteki do promocji własnej oferty i dzielenia się doświadczeniem na łamach naszego pisma.

Zapraszamy do lektury bieżącego numeru.

Redakcja

Grażyna Brzezińska
Biblioteka Pedagogiczna w Ciechanowie

Rozmowy o czytaniu (14)

Siła opowiadania

Człowiek to jedyny gatunek na Ziemi, który posiadł umiejętność wymyślania i słuchania opowieści. Ta krótka forma wypowiedzi ukształtowana 6 tyś. lat temu prezentuje głównie opowieści o bóstwach, istotach nadprzyrodzonych, zawierające w sobie wyjaśnienie sensu świata.

Fenomen chęci słuchania fikcyjnych treści stał się przyczynkiem do licznych badań. W wyniku poszukiwania korzeni opowieści ustalono, że u źródeł opowieści leży fakt, iż jesteśmy „ultraspołeczni". Żyjemy w grupach co pozwoliło na ukształtowanie współpracy. Aby ta współpraca się udała, członkowie grupy musieli dobrze wykonywać swoje zadania i podzielać te same wartości. Opowieści zaś wyraźnie pokazywały normy, pobudzały emocje, rozwiązywały problemy, stały się motywem do wyśmiewania egoistycznych zachowań. Niejako przy okazji rozwijały kreatywność. Słuchając tych samych opowieści odbiorcy czuli, że odczuwają i reagują w ten sam sposób. Ten, kto snuł lepsze opowieści, przyciągał uwagę większej liczby członków społeczności, a jej autor stawał się autorytetem grupy. Przewaga fikcji nad narracjami realnymi polegała na przykuwaniu większej uwagi i rozbudzaniu emocji co utrwalało atrakcyjność mówcy.

Obecnie potwierdzeniem wyników badań może być obserwacja dzieci. Te dość wcześnie zakochują się w słuchaniu rozmaitych historii. Szybko też zaczynają tworzyć je same wplatając opowieści w swoje zabawy.

Siła opowiadania jest celebrowana przez dorosłych (artystów). W dniach 19-22 listopada 2020 r. odbył się w Warszawie Międzynarodowy Festiwal Sztuki Opowiadania. Organizatorem Festiwalu jest Stowarzyszenie „GRUPA STUDNIA O.", pierwsza w Polsce grupa artystyczna zajmująca się profesjonalnie sztuką opowiadania w różnych formach. Partnerami byli m.in. : Federation for European Storytelling, Instytut Kultury Polskiej, Dom Spotkań z Historią, Instytut Francuski w Polsce. Hasłem przewodnim tegorocznej edycji Festiwalu było „Czy jesteśmy po/piśmienni?" inspirowanym książką Jacka Dukaja

„Po/piśmie”, którego zdaniem zmierzamy nieuchronnie – jako kultura, cywilizacja, epoka – w stronę niepiśmienności. Zamiast opowiadać chcemy przeżywać, bez pośrednictwa języka pisma i symboli. Temu tematowi poświęcony był panel dyskusyjny z udziałem 18 międzynarodowych gości. Ponadto Festiwalowi towarzyszyło : 13 spektakli, warsztaty opowiadania, spotkanie autorskie, wiele opowieści oraz finał konkursu na opowiadanie.

Ostatnie wydarzenia spowodowane epidemią koronawirusa zakłóciły nasze naturalne spotkania „na żywo” z możliwością opowiadania i ekspresją z nim związaną, ale mam nadzieję, że fenomen, który nas wyróżnia wśród żywych gatunków – wymyślanie i słuchanie opowieści – nie będzie zaniechany.

Agnieszka Kołodziejska
Biblioteka Pedagogiczna w Ciechanowie

LearningApps – platforma wielu możliwości

LearningApps to bezpłatna platforma do tworzenia interaktywnych ćwiczeń dla uczniów. Ma wiele zalet, m.in. jest bezpłatna, prosta w obsłudze oraz posiada wiele narzędzi do tworzenia własnych interaktywnych ćwiczeń i gier. Platforma dostępna jest w 15 językach, w tym po polsku. Wspiera proces uczenia się i nauczania za pomocą interaktywnych modułów, zatem idealnie nadaje się do pracy na lekcjach. Interaktywnych aplikacji można używać z wykorzystaniem tablicy interaktywnej, laptopów, komputerów stacjonarnych, tabletów, iPadów, smartfonów itp.

LearningApps powstała w 2011 roku w ramach projektu badawczego realizowanego przez Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Bernie (Pädagogische Hochschule Bern) we współpracy z Uniwersytetem Gutenberga w Moguncji. Platformę zaprojektował Michael Hielscher w ramach swojej pracy doktorskiej na Uniwersytecie Jana Gutenberga w Moguncji.[1]

Platforma jest dostępna na stronie LearningApps.org. Jeżeli chcemy tworzyć własne interaktywne aplikacje musimy założyć konto. Daje ono możliwość zapisania wykonanych aplikacji w menu **Moje zakładki**, publikowanie swoich prac, zakładanie klas oraz kont dla uczniów.

Użytkownik, który jest zalogowany po kliknięciu opcji **Przeglądaj aplikacje** oprócz możliwości przeglądu zasobów według przedmiotów (np. kategoria: Historia, podkategoria: I wojna światowa) i według poziomów kształcenia (np. kształcenie podstawowe) otrzymuje również możliwość ich zapisania oraz stworzenia na ich podstawie podobnych materiałów edukacyjnych.

[1] H. Basaj, LearningApps - bezpłatna platforma do tworzenia interaktywnych ćwiczeń dla uczniów, Meritum 2013, nr 4, s. 94

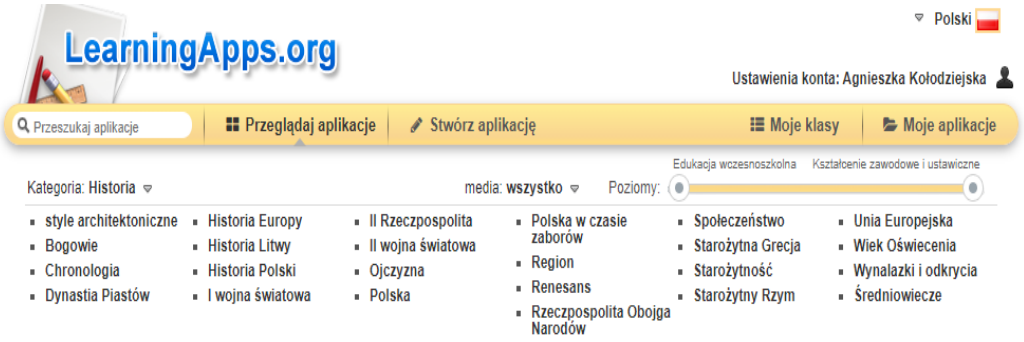

https://learningapps.org/index.php?category=9&s=

LearningApps umożliwia tworzenie (oraz użytkowanie, współdzielenie i publikowanie) gier edukacyjnych w pięciu kategoriach:

- wybór: quizy wielokrotnego wyboru, znaczenie w tekście, wykreślanka słowna, milionerzy;
- przyporządkowanie: puzzle, obrazki, memory w różnych wersjach, tabele, mapy;
- sekwencja: oś czasu i ustalanie kolejności;
- wpisywanie: krzyżówka, tekst z lukami, uzupełnienie tabeli, quiz, wisielec.[2]

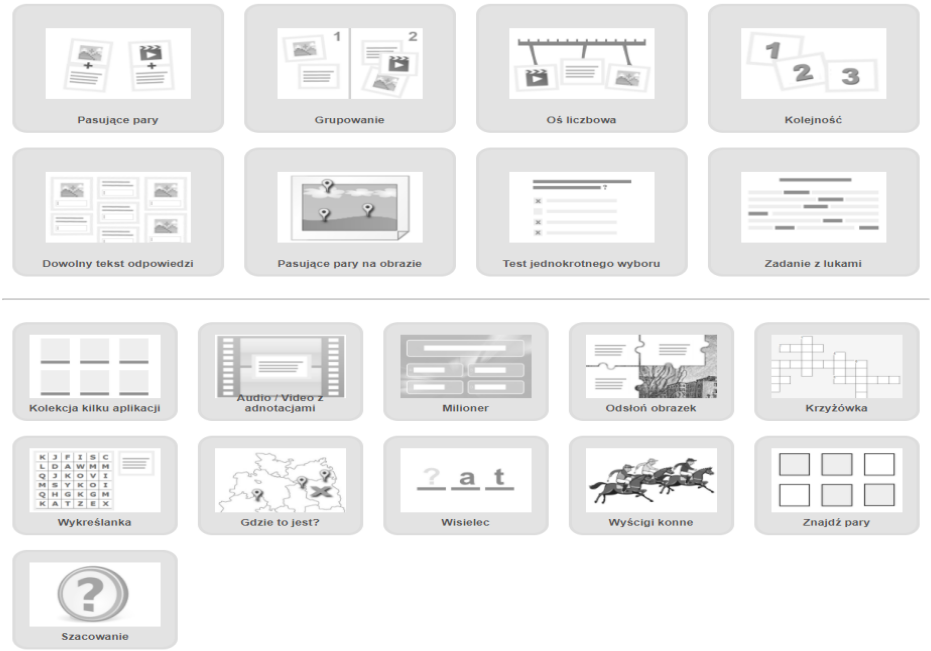

https://learningapps.org/createApp.php

[2] http://www.warsztatik.edu.pl/p/learning-apps.html, dostęp 4.12.2020 r.

Gry edukacyjne można tworzyć i przechowywać na platformie jako prywatne lub publiczne. Można też korzystać z gotowych gier opublikowanych przez innych użytkowników, każdą z nich można także zmodyfikować do naszych celów.

Aby przystąpić do stworzenia własnej gry należy kliknąć na zakładkę ***Tworzenie aplikacji*** i wybrać konkretny szablon. Użytkownik ma możliwość obejrzenia przykładowego materiału pokazującego jak działa aplikacja wykonana w wybranym szablonie. Aby utworzyć własna aplikację należy kliknąć ***Utwórz nową aplikację.***

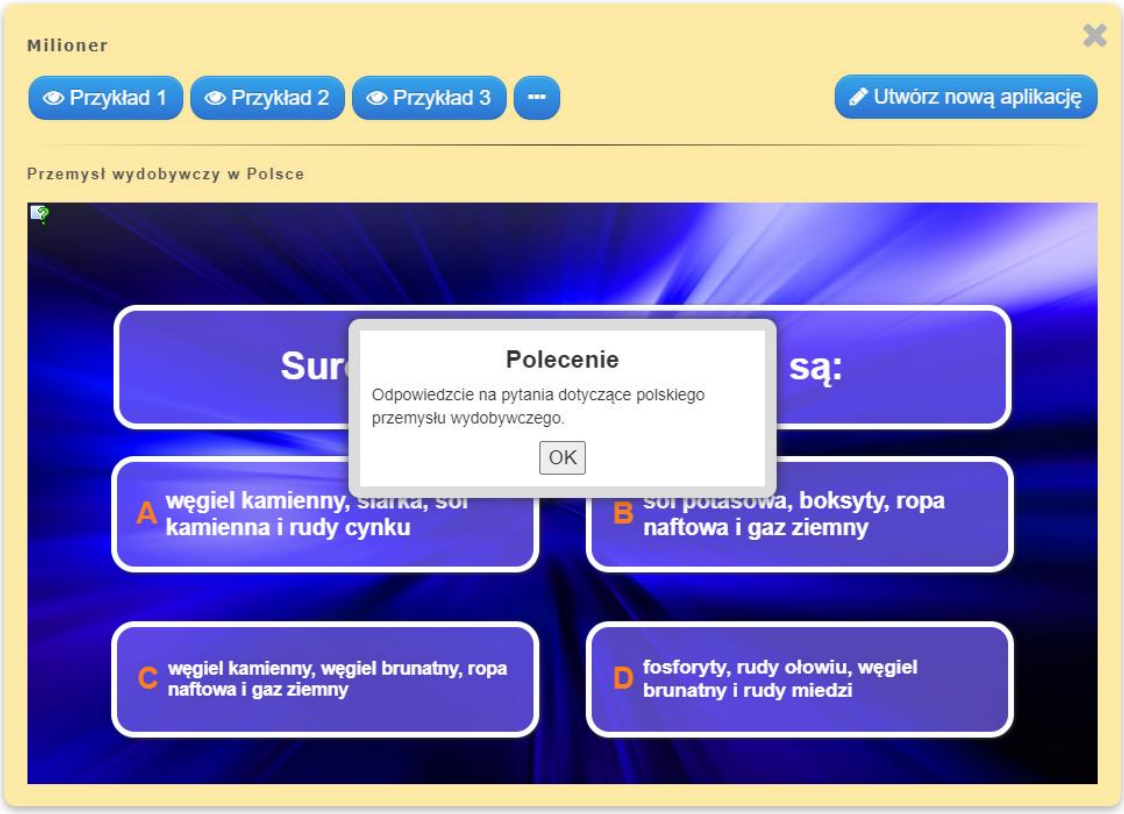

https://learningapps.org/createApp.php

Po zgromadzeniu wszystkich materiałów potrzebnych do stworzenia szablonu, możemy przystąpić do pracy. Stworzona aplikacja po zapisaniu będzie miała status aplikacji prywatnej, a znajdziemy ja w menu ***Moje aplikacje***. Można ją modyfikować i zapisać ponownie.

Dla każdej zapisanej aplikacji zostaną wygenerowane:

- Link do aplikacji,
- Link do wersji pełnoekranowej,
- Kod embed,
- Kod QR

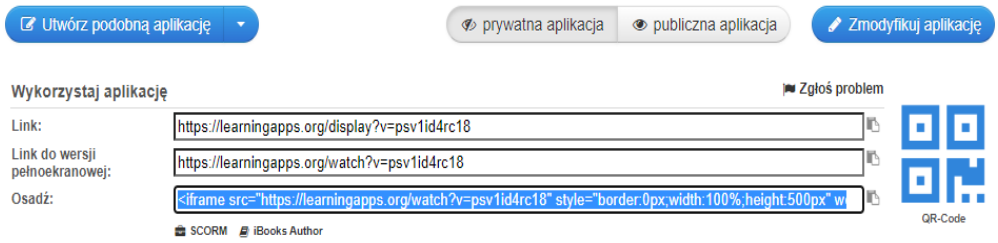

https://learningapps.org/display?v=psv1id4rc18

Warto dzielić się efektami swojej pracy z innymi użytkownikami platformy LearningApps i opublikować własne prace żeby inni użytkownicy też moli z niej skorzystać. Po wybraniu opcji ***Aplikacja publiczna*** należy wypełnić formularz, w którym należy wybrać obszar (np. Historia) do której aplikacja zostanie przyporządkowana, nazwę podkategorii, tagi, poziom edukacyjny.

Platforma LearningApps umożliwia również udostepnienie aplikacji uczniom do wykorzystania w domu. Nauczyciel może stworzyć na swoim koncie klasy i założyć w nich konta swoim uczniom. Aby to zrobić należy wybrać w menu **Moje klasy.**

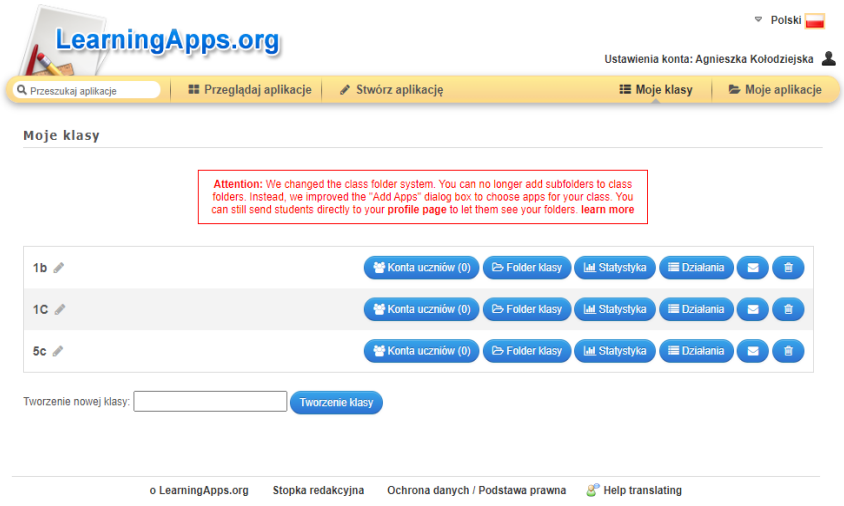

https://learningapps.org/myapps_teacher.php

Po wpisaniu imienia i nazwiska ucznia zostanie wygenerowany login i hasło do konta ucznia. Po dodaniu klas i założeniu kont uczniów nauczyciel udostępnia uczniom przygotowane wcześniej aplikacje. Uczeń po zalogowaniu się na swoje konto wykonuje ćwiczenia udostępnione prze nauczyciela. Jeśli podczas wykonywania ćwiczeń popełni błąd dostanie informację zwrotną. Wszystkie ćwiczenia uczeń może wykonywać wielokrotnie.

Platforma LearningApps stanowi doskonałą metodę prezentowania i sprawdzania wiedzy. Korzystając z niej można bardzo uatrakcyjnić zajęcia szkolne, ma ona wiele zalet m.in. można ja stosować w kształceniu na odległość, na każdym poziomie edukacyjnym oraz w pracy zespołowej i indywidualnej. Znakomicie łączy zabawę z nauką.

Bibliografia

BASAJ Hanna. LearningApps - bezpłatna platforma do tworzenia interaktywnych ćwiczeń dla uczniów. Meritum 2013, nr 4, s. 94-96.

PALKA Ewa. Nauczanie i uczenie się z wykorzystaniem platformy LearningApps. org. Cz.1. Język Polski w Gimnazjum 2016/2017, nr 3, s. 23-45.

PALKA Ewa. Nauczanie i uczenie się z wykorzystaniem platformy LearningApps. org. Cz.2. Język Polski w Gimnazjum 2016/2017, nr 4, s. 21-33.

Jolanta Bilińska
Szkoła Podstawowa nr 5 w Ciechanowie

Miesiąc Bibliotek Szkolnych w czasach pandemii

W październiku obchodziliśmy Miesiąc Bibliotek Szkolnych. W Szkole Podstawowej nr 5 w Ciechanowie dla uczniów, którzy od września 2020 byli najbardziej aktywni czytelniczo zorganizowano quiz o książce oraz bibliotece.

W dniu 30 października 2020 r. dzieci z klasy II b wzięły udział w specjalnej lekcji (z poszanowaniem zasad reżimu sanitarnego) której tematem przewodnim była szkolna biblioteka oraz jej zbiory. Quiz podsumował wiedzę młodych miłośników książek. Każdy z zebranych miał szansę udzielić odpowiedzi na zadawane pytania. Wszyscy obecni na zajęciach uczniowie otrzymali nagrody (kubki, smycze, notesy, długopisy) od sponsora pozyskanego przez bibliotekarza.

Jolanta Bilińska
Szkoła Podstawowa nr 5 w Ciechanowie

Książką połączeni - dyskusja o roli czytania w życiu dziecka

Biblioteka ze Szkoły Podstawowej nr 5 w Ciechanowie przystąpiła do ogólnopolskiego projektu „Mała Książka-Wielki Człowiek", zorganizowanego przez Instytut Książki w Warszawie.

Uczniowie z klas pierwszych zostali zaproszeni do wzięcia udziału (z poszanowaniem obowiązujących zasad reżimu sanitarnego) w specjalnych lekcjach zorganizowanych przez bibliotekarza. Zajęcia te odbyły się w ostatnim tygodniu października 2020 r. Rozmawiano o tym, jak powstaje książka oraz kogo nazywamy autorem i ilustratorem. Poruszono również zagadnienie dbania o książkę w kontekście wytworu dóbr kultury oraz ochrony środowiska.

Dzieci chętnie dzieliły się swą wiedzą i spostrzeżeniami na omawiane tematy. Pierwszaczki mówiły o czytaniu książek przez starszych członków swych rodzin; także o literackich zbiorach zgromadzonych w domowych biblioteczkach.

Każdy z obecnych uczniów otrzymał w podarunku pakiet inicjujący czytanie: alfabet-wycinankę; książkę „Pierwsze abecadło"; informator dla rodzica.

Istotą projektu są następujące cele:

- wzmocnienie więzi rodzica z dzieckiem poprzez wspólną lekturę,
- proces kompletowania domowej biblioteczki,
- rozwijanie nauki czytania u dziecka,
- uwrażliwienie na zachowania prospołeczne,
- rozwój empatii.

Podejmując takie działania biblioteka szkolna zaprosiła do międzypokoleniowego czytania.

Ewa Bochynek
Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu. Filia w Wałbrzychu

Program autorski z zakresu edukacji regionalnej i czytelniczej „Francuzi w Wałbrzychu”

„*Miłość do regionu*
to doskonała droga do nauczania miłości Ojczyzny”.
Florian Plit,
(w: „Święta miłości kochanej ojczyzny...”
Geografia w Szkole 2005, nr 3, s. 3-4)

Francuzi w Wałbrzychu to kolejny autorski program edukacyjny przygotowany do realizacji w wałbrzyskiej Filii Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu. Tematy zajęć z edukacji regionalnej i czytelniczej zaplanowano po konsultacji z gronem pedagogicznym szkół i placówek oświatowych z terenu miasta Wałbrzycha, które od kilku lat systematycznie współpracują z wałbrzyską biblioteką filialną Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu. Proponowane tematy dają możliwość poznania wybranych faktów z historii Francji oraz historii powojennego Wałbrzycha, a przygotowane materiały pozwolą poznać losy mieszkańców miasta i najbliższej okolicy, wybrane zwyczaje, potrawy, zabawy, piosenki. Reemigranci z Francji, którzy przybywali do Wałbrzycha po zakończeniu drugiej wojnie światowej znajdowali głównie zatrudnienie w wałbrzyskich kopalniach. Niektórzy bardzo szybko potrafili odnaleźć się w rzeczywistości górniczego Wałbrzycha, inni chcieli wrócić z powrotem do Francji. Dużym wyzwaniem dla wszystkich był fakt, że pod koniec lat czterdziestych XX wieku w ławkach szkolnych obok dzieci z Francji usiedli też m.in. przyjezdni ze Wschodu i urodzeni na Ziemi Wałbrzyskiej. Dzisiaj wydaje się warto przypomnieć zwyczaje tej najliczniejszej grupy zwanej „Francuzami”.

Ponadto mając na uwadze teksty wskazane w podstawie programowej dla szkoły podstawowej zdecydowano uwzględnić fragmenty utworów znanych pisarzy francuskich. Zajęcia edukacyjne są skierowane przede wszystkim do młodszych klas szkoły podstawowej (klasa trzecia i czwarta), jednak wybrane tematy mogą być realizowane także podczas godzin wychowawczych oraz spotkań uczniów klas starszych (klasa siódma, ósma) w ramach

prowadzonych w wałbrzyskich szkołach kółek regionalnych. Warto zwrócić uwagę, że w programie uwzględniono m.in. następujące zagadnienia tematyczne: *Historia „słodkiej" Francji, Francja-elegancja – czyli zasady savoir- vivre, Literacki smak Francji – co czytają uczniowie, Mieszkańcy powojennego Wałbrzycha - zwyczaje repatriantów z Francji.*

Do programu włączono nie tylko wybrane fragmenty utworów literatury francuskiej, ale dodatkowo wybrane książki o regionie, które są dostępne w wałbrzyskiej Filii Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej. Celem było połączenie typowych zajęć z edukacji regionalnej z edukacją czytelniczą, możliwość poznania ciekawych publikacji o Wałbrzychu, a tym samym zainteresowanie regionem, najbliższą okolicą.

Podkreślenia wymaga fakt, że takie połączenie edukacji regionalnej i czytelniczej daje możliwość realizacji szeregu celów edukacyjnych, a także przyswojenia wiedzy z różnych przedmiotów. W tym autorskim programie uwzględniono wybrane elementy z historii, wiedzy o społeczeństwie, geografii, sztuki, a także literatury francuskiej dostosowując materiał do możliwości uczniów młodszych klas szkoły podstawowej. Proponując teksty z literatury francuskiej, zwrócono uwagę na wykaz lektur z podstawy programowej obowiązujący w polskich szkołach. Dlatego dla klas młodszych wybrano m.in.: baśń autorstwa Charlesa Perrault oraz fragmenty książki *Mikołajek (wybór opowiadań)* – René Goscinny, Jean-Jacques Sempé.

Realizacja tematów z programu „Francuzi w Wałbrzychu" daje uczniom możliwość poznania wybranych elementów dziedzictwa kulturowego, a ponadto kształtowania więzi z regionem, czyli z „najbliższą ojczyzną", a jest to jedno z ważniejszych zadań stawianych we współczesnej dydaktyce przedmiotów humanistycznych. Poznając w młodszych klasach szkoły podstawowej najbliższe środowisko i specyfikę regionu wałbrzyskiego uczniowie zdobędą wiedzę, która pozwoli lepiej zrozumieć niełatwą historię swojej „małej Ojczyzny". Ponadto może to być także inspiracja do bliższego poznania miasta, regionu.

Pamiętając, że prowadzenie edukacji regionalnej poza szkołą, ma charakter bardzo ograniczony, mimo że istnieje szereg instytucji, które mogłyby mieć takie zadanie, ponieważ dysponują odpowiednimi środkami (np. domy kultury, organizacje społeczne, itd.) wałbrzyska Filia DBP daje propozycję, która wpisuje się w zadania edukacji regionalnej uzupełniając treści przekazywane na różnych zajęciach przedmiotowych w szkole.

W edukacji regionalnej często pojawia się termin: społeczność lokalna. W niniejszym programie przyjęto definicję precyzującą, że jest to lokalne społeczeństwo, określona grupa ludzi zamieszkująca niewielkie terytorium traktowane jako własny region, w której to zbiorowości występują silne więzi wynikające z porozumiewania się, wzajemnej wiedzy o sobie, potrzeby poznania dziejów mieszkańców, co da poczucie świadomości i tożsamości regionalnej, a także przynależności do zamieszkiwanego miejsca. Ponadto zamierzeniem autorki było, aby ten program stał się kolejną próbą szerokiego spojrzenia na edukację jako potrzebę, pasję i zabawę.

Założenia programowe to m.in.: rozbudzanie zaciekawienia otaczającym światem poprzez dostarczanie wiedzy o nim na określony temat, wyrobienie szacunku dla dorobku minionych pokoleń oraz dociekliwości i wnikliwości w ustalaniu prawdy historycznej, pobudzanie do twórczej aktywności biorących udział w programie, a tym samym stwarzanie okazji do budowania pozytywnego obrazu własnej osoby oraz promowanie plastycznych umiejętności uczniów w środowisku, a przez to promowanie szkół i placówek oświatowych z miasta i terenu Wałbrzycha. Natomiast cele edukacyjne to m.in.: kształtowanie postawy szacunku dla dziedzictwa kulturowego, zdobywanie wiedzy o swoim regionie, poznanie popularnych słówek, zwrotów z języka francuskiego, a także wyrabianie umiejętności korzystania z wybranych książek, map, publikacji o regionie. Mając na uwadze organizację konkursu plastycznego zatytułowanego „Francuzi w Wałbrzychu”, który podsumowuje działania ujęte w tym programie autorskim ważnym elementem jest rozwijanie wyobraźni i poczucia estetyki poprzez umiejętność łączenia przekazu literackiego i plastycznego.

Do programu dołączono przygotowany wykaz tematyczny (w wyborze) publikacji o Wałbrzychu (dostępnych w wałbrzyskiej filii Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu).

1. Baśniowy Wałbrzych /[Danuta Orska, Lilianna Wiercińska-Gronuś, Tomasz Pluta ; il. Barbara Malinowska]. Wałbrzych: Oddział Katolickiego Stowarzyszenia "Civitas Christiana", cop. 2009. -- 67 s.: il. ; 21 cm.
   sygn. 123101
2. Dawny Wałbrzych w ikonografii: ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Wałbrzychu /[aut. tekstu, wybór mater. ikonograficznego, oprac. graf. Maria

Solecka]. Wałbrzych: Urząd Miejski: MO, 1991 (Wałb. : DZG). -- 19, [2] s., [150] s. tabl., [1] k. tabl. kolor. : fot., pl., portr., err. ; 15 x 21 cm.

sygn. P 123323

3. Fotogeniczny Wałbrzych /Wałbrzyski Klub Fotograficzny; [idea albumu, przygotow. il. Jarosław Michalak; słowo wstępne Anna Nowakowska-Ciuchera; tł.: Rajmund Matuszkiewicz (ang.), Magdalena Woch (niem.), Petr Neuman (czes.)]. Wałbrzych: Wałbrzyski Klub Fotograficzny : Urząd Miejski, 2008. -- 83, [1] s.: fot. ;21x21 cm.

sygn. P 121926

4. Międzynarodowa konferencja "Lisia Sztolnia w Wałbrzychu jako zabytek techniki europejskiego dziedzictwa kulturowego": Zamek Książ w Wałbrzychu, 20-22 wrzesień 2001 r. /Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej ; [tł. Waldemar Bartczak, Piotr Jankiewicz]. [S.l. : s.n., 2001] ([S.l. : Agencja Reklamowa "Mirwal Art"). -- 96 s. : fot., rys., wykr. ; 30 cm.

sygn. 123325

5. Ocalić od zapomnienia /[aut. Joanna Cieślik et al.]; Wałbrzyskie Stowarzyszenie Młodzieży, Centrum Europejskie Zamku Książ. Wałbrzych: Wałbrzyskie Stowarzyszenie Młodzieży: Centrum Europejskie, 2008. -- 51, [1] s.: faks., fot., portr. ; 15x21 cm.

sygn. P 123308

6. Powojenny Wałbrzych: miasto kultur /Monika Bisek-Grąz. Wałbrzych: Oddział Katolickiego Stowarzyszenia "Civitas Christiana", 2009. -- 98 s. : il. ; 21 cm.

sygn. P 123102

7. Sakralny Wałbrzych /[tekst i oprac. graf.] Marek Stadnicki ; Civitas Christiana. Wałbrzych: Civitas Christiana, 2007. -- 36 s. : il. (gł. kolor.) ; 21 cm.

sygn. P 123249

8. Wałbrzych /fot. Krzysztof Żarkowski; [przekł. Rajmund Matuszkiewicz et al.]. Wałbrzych : Urząd Miejski w Wałbrzychu, 2006. -- [128] s. : fot. kolor. ; 30 cm.

sygn. P 121927

9. Wałbrzych / [oprac.: Agencja Reklamowa Mirwal-Art; tł. jęz. ang. R. Matuszkiewicz, tł. jęz. niem. J. Olejarz]. Wałbrzych: Studio Mirwal-Art : na zlec Urzędu Miejskiego. Wydział Promocji i Rozwoju, 1999. -- 60 s. : il. kolor.; 22c23 cm.

sygn. P 121017

10. Wałbrzych / Urząd Miejski-Wydział Rozwoju, Promocji, Turystyki i Współpracy Zagranicznej. Wałbrzych: Studio "Mirwal-Art": na zlec. Urzędu Miejskiego. Wydział Rozwoju, Promocji, Turystyki i Współpracy Zagranicznej, 1997. -- 60 s.: il. kolor. ; 22x23 cm.
    sygn. P 121016
11. Wałbrzych i jego zabytki / Alfons Szyperski; [zdj. Z Bużantowicz et al.]. [Wałbrzych]: Wałbrzyskie Towarzystwo Kultury, 1974 (Wałbrzych : WDA, 1974). -- 85, [2] s. : il. ; 21 cm.
    sygn. P 29301
12. Wałbrzych i okolice / Roman Rubin. Wrocław: Krajowa Agencja Wydawnicza, 1977. -- 33, [3] s., [4] k. tabl. kolor. : il., 2 mapy, err. ; 23 cm.
    sygn. P 73204
13. Wałbrzych i okolice: przewodnik / Kazimierz Jankowski, Stanisław Junak, Krzysztof Kułaga. Wałbrzych: Polska Agencja Promocji Turystyki, cop. 1996. -- 124 s., [1] k. złoż. : il.; 17 cm + mapa.
    sygn. P 121015
14. Wałbrzych na dawnej pocztówce: ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Wałbrzychu /[wybór mater. i tekst Maria Solecka]. Wałbrzych: Studio "Mirwal Art" : na zlec. Urzędu Miejskiego, 1998. -- 64 s. : il. (w tym kolor.) ; 15x21 cm.
    sygn. P 121018
15. Wałbrzych - Poland: [informator /projekt i oprac. Studio MIRWAL-ART]. Wałbrzych: Studia MIRWAL-ART, [ca 1992]. -- [20] s. : il. kolor. ; 22 cm.
    sygn. P 105066
16. Wałbrzych: historia, współczesność, perspektywy: praca zbiorowa /pod red. Klemensa Krzyżagórskiego. Wrocław [etc.]: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1970. -- 265, [2] s.: il., err. ; 20x22 cm.
    sygn. 9445, P 107125
17. Wałbrzych: stan miasta, perspektywy /[red. Jacek Rydecki]. Wałbrzych: Urząd Miejski, 1992 (Wroc. : WDN). -- 96 s. : wykr. ; 21 cm.
    sygn. P 102294
18. Wałbrzych: zarys monografii miasta na tle regionu /pod red. Stanisława Michalkiewicza; [w oprac. tomu udział wzięli: Franciszek Biały et al.]. Wrocław:

19. Wydaw. DTSK "Silesia", 1993. -- 374, [1] s., mapa [1] k. złoż. : fot., faks.; 25 cm.

sygn. 104492, P 104493

Anna Grudziecka
Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Mławie

Ruch i zdrowe odżywianie - projekt edukacyjny dla klasy III

Termin: wrzesień - czerwiec

Temat: Ruch i zdrowe odżywianie.

Klasa: III

Cele programu:

- promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia

Cele szczegółowe:

- kształtowanie i utrwalanie zachowań prozdrowotnych ucznia,
- zachęcanie do aktywnego spędzania czasu wolnego,
- rozbudzanie zainteresowań różnymi formami aktywności fizycznej,
- popularyzacja picia wody,
- kształtowanie potrzeby dbania o swoje zdrowie,
- poszerzenie wiedzy w zakresie prawidłowego żywienia,
- rozwijanie zainteresowań kulinarnych,
- kształtowanie umiejętności niezbędnych do utrzymania zdrowia oraz kondycji fizycznej,
- rozbudzanie zamiłowania do zabaw oraz ćwiczeń, propagowanie wiedzy na temat zdrowia,
- rozwijanie twórczej aktywności, poczucia estetyki poprzez różnorodne techniki plastyczne,
- przestrzeganie umówionych zasad,
- kształtowanie postaw koleżeństwa i wzajemnej pomocy,
- współdziałanie w grupie.

Metody i formy pracy:

- praca indywidualna, grupowa i zbiorowa,
- wycieczki, konkursy, quizy,
- burza mózgów,

- metody eksponujące,
- metody ewaluacyjne.

Środki i pomoce dydaktyczne: książki, regulamin konkursu, rekwizyty, kredki, farby, komputer, tablica interaktywna, prezentacja multimedialna „Aktywność ruchowa i zdrowe odżywianie", chusta animacyjna, plastelina, makulatura.

Realizacja

Zadania dla grup

Szukanie w domu wraz z rodzicami w różnych źródłach – Internecie i książkach informacji:

- grupa I – warzywa i owoce
- grupa II – sport w życiu dziecka
- grupa III – woda darem życia

Dzielenie się zgromadzoną wiedzą w szkole z innymi uczniami.

Wykonanie w grupach lapbooków na temat:

- grupa I- ruch to zdrowie
- grupa II- jesteś tym co jesz

Harmonogram działań:

Lp	**Zadania**	**Przewidywany termin**
1	Wprowadzenie uczestników w zagadnienie – zajęcia poświęcone na wyjaśnienie zagadnień, zachęcanie do aktywności poprzez wykonanie kilku ćwiczeń i zabaw ruchowych.	Wrzesień
2	Przedstawienie uczniom przygotowanej przez nauczyciela prezentacji multimedialnej „Aktywność ruchowa i zdrowe odżywianie". Rozmowa z uczniami na temat:	Wrzesień

	• witaminy w życiu dziecka • owoce i warzywa • woda darem życia • aktywność ruchowa	
3	Promocja aktywności fizycznej- spacer do lasu, sprzątanie lasu. Spotkanie z leśnikiem - pogadanka na temat owoców leśnych. Przeprowadzenie zabaw ruchowych na polanie w lesie, zabawy z chustą animacyjną.	Wrzesień
4	Szukanie w domu wraz z rodzicami w różnych źródłach – Internecie i książkach informacji o zdrowym stylu życia: • grupa I – warzywa i owoce • grupa II – sport w życiu dziecka • grupa III – woda darem życia Dzielenie się zgromadzoną wiedzą w szkole z innymi uczniami.	Wrzesień
5	Talerz zdrowia – wykonanie atrap warzyw i owoców z plasteliny, masy solnej i wspólne ułożenie na talerzu wykonanym z makulatury. Wykonanie w grupach lapbooków na temat: • grupa I- ruch to zdrowie • grupa II- jesteś tym co jesz	Październik
6	Poznaj warzywa i owoce - wycieczka na stoisko w markecie, ekspozycja świeżych warzyw i owoców w klasie wykonana przez uczestników zajęć.	Listopad
7	Kolorowo i mikołajkowo – zajęcia plastyczne, ozdoby choinkowe z wykorzystaniem owoców. Warsztaty kulinarne „My kucharze- twórcze zabawy z warzywami i owocami” z udziałem rodziców: • grupa I– sałatka owocowa • grupa II - sałatka warzywna	Grudzień

	Przedstawienie wykonanych wcześniej lapbooków.	
8	Bezpieczna zima - ruch na świeżym powietrzu, spotkanie z policjantem, kulig.	Styczeń
9	Konkurs plastyczny – „Jem zdrowo i kolorowo”	Luty
10	Przeprowadzenie zajęć edukacyjnych o tematyce zdrowego odżywiania, założenie klasowego ogródka wiosennego - założenie uprawy szczypiorku, wysianie pietruszki, rzeżuchy, sałaty, notowanie wyników w karcie obserwacji.	Marzec
11	Szkolny tydzień zdrowia: • poniedziałek- dzień drugiego śniadania wspólnie z nauczycielem • wtorek- dzień wody • środa – dzień owoców • czwartek- dzień zdrowych kanapek • piątek – rozstrzygnięcie konkursu pt. „Jem zdrowo i kolorowo”	Kwiecień
12	Smacznie i zdrowo- spotkanie z dietetyczką - tworzenie Kodeksu 10 zasad zdrowego stylu życia, czyli prawidłowego odżywiania i aktywności ruchowej. Konkurs - najciekawsza zdrowa kanapka. Przeprowadzenie quizu wśród uczniów klasy trzeciej „Ruch i zdrowe odżywianie to podstawa”.	Kwiecień
13	Talentiada – zajęcia sportowe, gry edukacyjne, konkurs na najaktywniejszego uczestnika.	Maj
14	Podsumowanie działań w ramach programu - przedstawienie dzieciom i zespołowi prezentacji multimedialnej podsumowującą całoroczną pracę nauczycieli, dzieci oraz innych osób zaangażowanych w realizację zadań. Uczniowie otrzymali ankiety, które posłużyły do ewaluacji.	Czerwiec

12	Wystawa na korytarzu szkolnym zdjęć z przeprowadzonego projektu oraz prac konkursowych.	Czerwiec

Planowana forma prezentacji

- Uczniowie będą mogli zaprezentować swoją wiedzę podczas przeprowadzonego quizu „Ruch i zdrowe odżywianie to podstawa” w klasie.
- Warsztaty kulinarne „My kucharze- twórcze zabawy z warzywami i owocami” z udziałem rodziców. Na przeprowadzonych warsztatach zaprezentowane zostaną wykonane wcześniej lapbooki.
- Na wystawach zostaną zaprezentowane prace z przeprowadzonego konkursu „Jem zdrowo i kolorowo”, wykonywane zdjęcia oraz lapbooki.
- Przedstawienie prezentacji z realizacji wszystkich działań zespołowi i dzieciom.

Ocena i podsumowanie działań:

Po zakończeniu projektu oceny realizacji dokona powołany zespół ds. promocji zdrowia.

Ocenie realizacji projektu podlegały będą następujące działania:

- wkład nauczyciela w realizację projektu,
- dostosowanie zadań do możliwości dzieci,
- stopień realizacji celów,
- współpraca między uczniami,
- zaangażowanie uczestników czyli uczniów i rodziców,
- sposób prezentacji wykonywanych działań w poszczególnych grupach – lapbooki , zdjęcia udostępniane na stronie internetowej szkoły,
- efekt końcowy projektu – wpływ projektu na dzieci.

Wszystkim uczestnikom zostaną wręczone dyplomy za udział w projekcie.

Ewaluacja projektu

Do przeprowadzenia ewaluacji zostaną wykorzystane:

- wykorzystanie termometru uczuć: określenie nastroju i ocena atrakcyjności zajęć,
- rozmowy z dziećmi dotyczące podejmowanych zadań, atrakcyjności zajęć,

- obserwacja pracy uczniów,
- wytwory prac dzieci,
- ankiety dla rodziców na temat realizowanego przedsięwzięcia.

Tabela samooceny projektu:

Kryteria	**Punkty możliwe do zdobycia**	**Punkty zdobyte**
Wartość merytoryczna	25	
Zbieranie materiałów	20	
Wykonywanie zaplanowanych zadań	15	
Zaangażowanie w pracę grupy	10	
Wykorzystanie środków dydaktycznych	15	
Terminowość	10	
Kultura prezentacji	5	
Suma	100	

Małgorzata Widłok
Miejsko-Powiatowa Biblioteka Publiczna w Pszczynie

Scenariusz lekcji wychowawczej

„Odważni spadochroniarze”- o strachu i spełnianiu marzeń

- Grupa docelowa: zerówka, klasy I-IV, (z własnymi modyfikacjami również młodzież)
- Cele:

  - zachęcenie do rozmowy o emocji strachu i jak z nim walczyć np. podczas podejmowania wyzwań edukacyjnych (do wykorzystania również w psychoedukacji),
  - rozwijanie wiedzy na temat samego siebie, swoich marzeń, talentów i predyspozycji (do wykorzystania w doradztwie zawodowym),
  - rozwijanie ciekawości,
  - nauka słuchania ze zrozumieniem,
  - rozwijanie wyobraźni,
  - nauka dyskutowania,
  - połączenie nauki z ruchem i zabawą.

- Czas: ok. 1, 5 (możliwość modyfikowania wedle potrzeb)

Przebieg lekcji:

Część I: Nasz strach - czy się go bać?

- Materiał stymulujący:

Prezentacja bajki wideo pt. „Spadochroniarze” produkcji Miejsko Powiatowej Biblioteki Publicznej w Pszczynie (tekst: Tomasz Wróż, ilustracje: Małgorzata Widłok). Bajka wideo dostępna na stronie https://biblioteka-pszczyna.home.pl/kreatywnie/ w dziale „Nasze bajeczki”. Dostępny jest też tekst bajki jako załącznik do scenariusza.

Grupom starszym można zaprezentować film ilustrujący skoki spadochronowe. Interesującym pomysłem jest też zaproszenie na lekcję spadochroniarza lub krótka rozmowa z nim poprzez komunikator (zdalnie).

- Ćwiczenie 1:

  Sprawdzenie wrażeń , odbioru i zrozumienia treści bajki.

  Propozycja pytań (oczywiście można dodać własne):

  - O czym opowiada ta historia?
  - Co pojawiało się za samolotem, gdy leciał?
  - Kto wyskakiwał z samolotu?
  - Jak czuli się spadochroniarze?
  - Jak wyglądał świat z góry?
  - Czy skoki skończyły się bezpiecznie?
  - Co było słychać na końcu?
  - Co potrzebne jest, żeby skakać ze spadochronu., itp.

Informacja dla prowadzącego: Ważne, aby przekazać dzieciom wiedzę o pozytywnej funkcji strachu. Dużo zależy od tego, co z tym strachem zrobimy. Czy odpowiednio mu się przyjrzymy.

Strach to ważna emocja, potrzebna nam jak każda inna. Gdyby nie strach bylibyśmy zarażeni na niebezpieczeństwa, nie wiedząc o tym. Strach pomaga nam się chronić i dostrzegać zagrożenia. Jest jak czerwone światło. Mówi, że czas zatrzymać się i zastanowić, czy mamy odpowiednie warunki i możliwości, żeby robić to, co robimy. Np. w ciemnej uliczce, jeśli idziemy sami i nie ma z nami nikogo dorosłego, nie mamy pewności czy uda nam się poradzić sobie gdy np. napadnie nas pies. Strach może blokować do działania. Paraliżować.

Strach może być też emocją, która nas rozwija. Możemy rozwinąć w sobie nowe umiejętności i zdolności. Np. strach przed sprawdzianem tak naprawdę podpowiada nam, że czegoś jeszcze nie umiemy i należy powtórzyć ten czy inny materiał. Strach na skałce wspinaczkowej może nam podpowiedzieć, że nie mamy odpowiedniego obuwia, albo nie przygotowaliśmy się kondycyjnie i należy jeszcze popracować nad formą. Strach podpowiada nam czy z danej sytuacji, której się boimy nie powinniśmy się wycofać np. przy zrezygnować z podejścia do prawa jazdy w najbliższym terminie i dokupić kilka jazd, aby poczuć się pewniej (przykład dla dorosłych).

Istotne, aby dzieci wiedziały, że mają prawo do strachu. Mają też prawo do przekształcenia go w emocję, która je czegoś nauczy i która podpowie im, jak postąpić w trudnej sytuacji. Czasem trzeba poprosić o pomoc dorosłego.

- Ćwiczenie 2:

  Rozmowa o strachu. Czy może być pomocny?

  Prowadzący rzuca dzieciom maskotkę np. skrzata książkowego, czy biblioteczną sówkę. Kto trzyma zabawkę odpowiada na pytanie:

  - Co może czuć spadochroniarz? Co czuli bohaterowie bajki? Czy się bali?
  - Czy to źle się bać?
  - Po co potrzebny jest strach?
  - Czego potrzeba spadochroniarzowi, żeby się czuć bezpiecznie?
  - Czy ty chciałbyś kiedyś skoczyć ze spadochronu? (Każdy ma prawo nie chcieć. I tu przechodzimy do drugiej części lekcji poświęconej preferencjom, marzeniom).

Część II: Marzenia do spełnienia

- Ćwiczenie 3:

Chusta Klanza: dzieci trzymają za chustę i idą w koło. Prowadzący czyta pytanie. Dzieci, które odpowiedzą TAK, zmieniają miejsce przebiegając po chustą.

- Czy chciałbyś być pilotem samolotu?
- Czy chciałbyś być rolnikiem, który orze pola takie, jakie widać z lotu ptaka?
- Czy chciałbyś być jak spadochron i pomagać innym?
- Czy chciałbyś uszyć kostium dla spadochroniarza?
- Czy chciałbyś uczyć innych jak nie bać się skoków?
- Czy chciałbyś być mamą spadochroniarza, która czeka na swoje dziecko z ciepłym obiadem?
- Czy chciałbyś robić zdjęcia i filmować tych, którzy skaczą?
- Czy chciałbyś pracować na lotniku i kontrolować loty samolotów?

…prowadzący i nauczyciel mogą sami proponować dalsze pytania tego typu

- Ćwiczenie 4:

Każdy uczeń otrzymuje obrazek z rysunkiem spadochronu. W miejsce skoczka rysuje siebie. Następnie koloruje poszczególne pola czaszy spadochronu. W każdym z nich wpisuje sam, lub przy pomocy nauczyciela, swoje marzenia.

- Ćwiczenie końcowe:

Chętne dzieci mogą wypowiedzieć się na temat lekcji:

  - Które ćwiczenie podobało ci się najbardziej i dlaczego?
  - Czego nowego się dowiedziałeś, nauczyłeś? (To może być nawet kwestia techniczna związana ze skokami. Warto docenić wszystko, co dla ucznia było ważne i wyniósł z lekcji).
  - Inne, wedle pomysłu.

Załącznik: Tekst wiersza „**Spadochroniarze”**

Terkocze silnik, śmigło wibruje.
Wielki samolot właśnie startuje.
Wzbija się szybko, macha skrzydłami.
Prędkość zawrotna - przyznajcie sami.

Lekko się wznosząc zatacza kręgi,
Dymu ślad znaczą wesołe wstęgi.
A gdyby komuś zabrakło wrażeń…

Z maszyny skaczą spadochroniarze!
Dziwne… Nikt swoim oczom nie wierzy,
Gdy spadochroniarz w powietrzu leży.
Jakby się bawił podniebnym lotem:
Coś tak pomiędzy ptakiem a kotem.
I choć z prędkością wielką zasuwa
To czuje radość, bo przecież fruwa.
Grupa w powietrzu już się rozprasza…

Nad każdym wielka jak namiot czasza.
Czy to bezpieczne, któż się naraża?
Ależ odwaga spadochroniarza!
Żeby bezpiecznie odbyć ten skok,
Kręci linkami tu w bok, tam w bok.
Przez chwilę patrzy na ziemię z góry:

Ludzie jak kropki, domków kontury -
Jak klocki znane dobrze z zabawek.
No, a lotnisko – maleńki skrawek.
I jest to obraz całkiem prawdziwy
Tak świat wygląda z tej perspektywy.

Wreszcie na ziemi lotnik się zgłasza,
Człowiek ląduje, a za nim czasza.
Co z samolotem? Też już ląduje.
Niżej i niżej, ziemia, kołuje.
Już gromkie brawa słychać z oddali.
Wszyscy bezpiecznie wylądowali!

Tekst: Tomasz Wróż (pseud. artystyczny)
Ilustracje: Małgorzata Widłok
Współpraca: Anna Rozmus

Barbara Polińska
SP nr 1 im. E. Estkowskiego w Kostrzynie

Podejmij wyzwanie #bibliotekachallenge! – współpraca rodziców, uczniów i wychowawcy w dobie Covid-19

Jako bibliotekarz w swojej krótkiej karierze pracowałam zarówno w bibliotece publicznej jak i szkolnej. Miałam okazję jako bibliotekarz publiczny pracować w czytelni dla dorosłych, na oddziale dla dzieci i młodzieży, a także prowadzić samodzielną filię. Z kolei w szkole mam porównanie pracy na stanowisku tylko bibliotekarza, tylko nauczyciela przedmiotowego i wychowawcy oraz łączonym – pełen etat w bibliotece + nauczyciel przedmiotowy z wychowawstwem. I choć nie jest to łatwe stanowisko pracy, śmiało mogę powiedzieć, że to ostatnie stanowisko (a jednocześnie obecne), jest dla mnie najwłaściwsze i daje mi największe możliwości rozwoju. Szereg nowych wzywań motywuje do ciągłego doskonalenia swoich umiejętności i dostosowywania się, w tym do nowych warunków pracy – wynikających z pandemii.

I właśnie z połączenia pracy bibliotekarza i wychowawcy narodził się projekt **#bibliotekachallenge!** Który ze względu na panująca pandemię przerodził się w projekt „zdalny", dzięki czemu pomimo braku kontaktu osobistego klasa nadal czuje się wspólnotą, ponieważ ma wspólny cel do zrealizowania.

#bibliotekachallenge jest wspólnym projektem rodziców, uczniów oraz wychowawcy klasy 7, w który w kolejnych etapach będą włączani pozostali rodzice i uczniowie naszej szkoły. Projekt trwa od października br. do marca 2021r. Inicjatorami są rodzice i uczniowie mojej klasy. Celem głównym jest zebranie jak największej kwoty na zakup niezbędnych książek popularnonaukowych, słowników, literatury pięknej. Celem globalnym – dobra zabawa z książką w tle. Plan działań obejmuje IV główne etapy:

I – przygotowanie akcji przez uczniów, rodziców i wychowawcę klasy 7;

II – zbiórka funduszy na zakup książek;

III – nagrywanie przez wszystkich chętnych darczyńców filmików lub audiobooków zakupionych książek, nagrania będą wykorzystywane w klasach na lekcjach wychowawczych w ramach edukacji czytelniczej i medialnej;

IV – ewaluacja projektu na poziomie uczniów, rodziców i nauczycieli.

Aktualnie znajdujemy się w połowie akcji, zbieramy dobrowolne datki do końca grudnia br. Jakie skutki odczuwamy już teraz? Szkoła to nie jest tylko budynek, uczniowie oraz ich nauczyciele, po drugiej stronie barykady. Rodzice nie są tylko osobami, które przychodzą do szkoły po to, aby dwa razy w roku podpisać coś na wywiadówce. A biblioteka nie jest miejscem w którym tylko wypożycza się podręczniki i lektury. Szkoła to rodzice, uczniowie i nauczyciele, bez udziału w jej życiu choćby jednego z tych ogniw, nigdy nie będzie funkcjonować w pełni.

Co zyskaliśmy już teraz dzięki **#bibliotekachallenge**? Na poziomie uczniów integracje, pomimo tak mocnych podziałów w klasie, dzięki wspólnemu celowi uczniowie zaczęli ze sobą współpracować i wychodzić poza swoje „paczki". Osoby które do tej pory były wycofane jako pierwsze zgłosiły się do nagrań filmu i przełamały swoją nieśmiałość. Na poziomie wychowawca-uczeń, zdobycie zaufania u uczniów. Odkryli bowiem, że ich wychowawca też śmieje się z memów w Internecie, uwielbia filmy Marvela i lubi wciągnąć czasem „kebsa".

Na poziomie rodzice-wychowawca – wzajemne zrozumienie, docenienie i odkrycie, że nie jesteśmy wrogami, działamy wspólnie na rzecz dzieci pomimo różnic stanowisk rodzic-nauczyciel, pomimo różnic światopoglądowych (tak ostrych w obecnych czasach) czy religijnych. Wychowawca nie jest po to, aby wytykać błędy wychowawcze rodzicom, jest po to aby ich wspierać i na odwrót.

Co projekt **#bibliotekachallenge** dał rodzicom? Przede wszystkim możliwość oderwania się od codziennej rzeczywistości, zrobienia czegoś nowego, bezinteresownie. Rodzice którzy brali udział w nagrywaniu spotu reklamującego naszą akcję mogli podzielić się również swoimi pasjami, których nie byłoby gdyby nie literatura. Nie wszyscy rodzice uczniów mojej klasy włączyli się w samo nagranie filmu, jednakże wspierali akcję od samego początku m.in. logistycznie, organizacyjnie oraz poprzez wpłaty.

W najbliższych miesiącach będziemy chcieli zaprosić do wzięcia udziału w naszej akcji jeszcze więcej uczniów, rodziców i nauczycieli. Wszyscy chętni darczyńcy będą mogli nagrać filmiki na podstawie zakupionych z funduszy akcji książek. Nagrania mogą realizować samodzielnie lub wraz ze swoimi dziećmi – co będzie stanowiło świetny pretekst do rodzinnej zabawy. Wszystkie filmiki będą wykorzystywane na zdalnych lekcjach wychowawczych w ramach edukacji czytelniczej i medialnej.

Dzięki naszej akcji już teraz śmiało możemy powiedzieć, że:

RAZEM możemy WIELE, WSPÓLNIE możemy WSZYSTKO! Nawet w tak trudnych czasach izolacji społecznej.

Zapraszam serdecznie na stronę projektu:

https://spkostrzyn.pl/?p=14228

oraz do obejrzenia naszych filmików:

https://www.youtube.com/watch?v=gJs7P5cj5eI&feature=youtu.be

https://www.youtube.com/watch?v=yaJTKrjPvDI&feature=youtu.be

Załącznik – projekt akcji #bibliotekachallenge

Projekt charytatywny na rzecz biblioteki szkolnej Szkoły Podstawowej nr 1 im. Ewarysta Estkowskiego w Kostrzynie październik 2020 - marzec 2021

Projekt #bibliotekachallange jest projektem wspólnym: rodziców, uczniów oraz wychowawcy klasy 7h na rzecz szkoły SP nr 1 im. E. Estkowskiego w Kostrzynie.

Koordynator: Barbara Polińska

I Cele:

1. Cel główny: zebranie kwoty na zakup niezbędnych lektur i książek popularnonaukowych.
2. Cele edukacyjne dla klasy 7h:

- kształtowanie umiejętności społecznych: nauka pracy w grupie, zdobywanie nowych kwalifikacji w zakresie komunikacji;
- nauka samodzielności: podejmowanie własnych decyzji, ćwiczenie umiejętności rozwiązywania problemów, publiczne wypowiadanie się i jasne formułowanie myśli,
- rozwój indywidualnych zainteresowań, łączenie ze sobą umiejętności z różnych dziedzin życia,
- doskonalenie umiejętności z zakresu posługiwania się umiejętnościami technologii informacyjno-komunikacyjnych,
- integracja zespołu klasowego poprzez pracę wspólnym celu.

Cele globalne:

- włączenie rodziców w życie szkoły poprzez wspólne działania na jej rzecz,
- integracja rodziców klasy 7h,
- zmiana sposobu postrzegania biblioteki: biblioteka jako otwarte i aktywne miejsce działalności nauczycieli, uczniów i rodziców,
- wzrost znaczenia biblioteki w środowisku szkolnym: aktywnie działająca biblioteka zostaje doceniona przez swoich potencjalnych użytkowników nauczycieli, rodziców, uczniów.

II Ramy czasowe działań:

- październik 2020r. – przygotowanie kampanii reklamującej zbiórkę funduszy na zakup lektur szkolnych,
- listopad/grudzień 2020r. – zbiórka funduszy wśród rodziców wszystkich uczniów SP nr 1,
- styczeń – zakup książek za uzbieraną kwotę,
- styczeń/luty – nagrywanie filmów oraz audiobooków przez chętnych rodziców wszystkich uczniów SP nr 1,

- luty – prezentacja na godzinach wychowawczych nagranych przez rodziców filmów,
- luty/marzec 2021 – ewaluacja – ankiety dla uczniów, rodziców, pracowników szkoły,
- marzec 2021- zakończenie projektu.

III Harmonogram zadań:

Zadanie	**Osoby**	**Termin**
Opracowanie logo akcji	Konkurs klasowy 7h	do 10 października
Przygotowanie filmiku promującego akcję – „Horror w bibliotece”	Wybrani uczniowie klasy 7h	do 20 października
Przygotowanie filmików promujących akcję #bibliotekachallenge	Chętni rodzice uczniów z klasy 7h	do 20 października
Przygotowanie plakatów promujących akcję	Chętni uczniowie klasy 7h	do 20 października
Przygotowanie plakatów elektronicznych promujących akcję	Chętni uczniowie klasy 7h	do 20 października
Przygotowanie prezentacji o akcji	Chętni uczniowie klasy 7h	do 20 października
Przygotowanie pieczęci do oznakowania zakupionych książek	Barbara Polińska	do końca grudnia
Przygotowanie dyplomów dla darczyńców	Konkurs klasowy 7h	do końca grudnia
Zakup książek z uzbieranej kwoty	Barbara Polińska	do końca stycznia 2021r.
Nagrywanie filmów oraz audiobooków przez chętnych rodziców wszystkich uczniów SP nr 1	Wszyscy chętni rodzice	do końca lutego 2021r.
Prezentacja na godzinach wychowawczych nagranych przez rodziców filmów	Wychowawcy klas	luty/marzec 2021r.

Ewaluacja – ankiety dla uczniów, rodziców, pracowników szkoły,	Barbara Polińska	luty/marzec 2021r.
Wręczenie podziękowań dla darczyńców i uczestników akcji	Uczniowie klasy 7h Barbara Polińska	marzec 2021r.
Zakończenie i podsumowanie projektu	Barbara Polińska	do końca marca 2021r.

IV Załączniki:

- regulamin akcji #bibliotekachallenge,
- scenariusz filmu promującego akcję – „Horror w bibliotece”.

Sylwia Pyrtek
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach
Filia w Mysłowicach

„Bajki-Pomagajki" – program zajęć czytelniczych z elementami biblioterapii dla uczniów w młodszym wieku szkolnym

1. Wprowadzenie

Zawieszenie edukacji czytelniczej i medialnej w formie tradycyjnej ścieżki przedmiotowej, postawiło przed nauczycielami bibliotekarzami szereg nowych wyzwań. Jednym z nich stała się popularyzacja biblioterapii - metody, która w aspekcie pedagogicznym, koncentruje się na roli książki jako sposobu leczenia opartego o proces edukacyjny.

Niniejszy program zajęć czytelniczych wykorzystuje bajkę terapeutyczną jako narzędzie, mające na celu uspokojenie, zredukowanie problemów emocjonalnych i wspieranie osobistego rozwoju dziecka w młodszym wieku szkolnym na I etapie edukacyjnym.

Zastosowanie w rocznym cyklu kształcenia trzech rodzajów bajek: relaksacyjnej, psychoedukacyjnej i psychoterapeutycznej; umożliwia dziecku odkrywanie własnych możliwości, sensu działania oraz gromadzenie doświadczeń na drodze prawdy, dobra i piękna.

Program ma charakter wychowawczy. Uczniowie wezmą udział w zajęciach dobrowolnie, a ich działania i efekty końcowe nie będą oceniane.

Całość opracowano zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej – Załącznik nr 2 rozporządzenia: Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej* (Dz. U. z 2017 r., poz. 356).

2. Cele i zadania programu

Głównym celem programu jest pomoc dziecku w realizacji jego indywidualnej drogi rozwoju, poprzez: zrozumienie osobistej sytuacji, motywowanie do działania i dokonywania zmian, a także budowanie wiary w siebie i własne możliwości.

Powyższy cel uwzględnia następujące zadania:

- umiejętne radzenie sobie w sytuacjach trudnych,
- postępowanie zgodne z normami i zasadami akceptowalnymi społecznie,
- rozpoznawanie i nazywanie różnych stanów emocjonalnych,
- wprowadzenie w świat uniwersalnych wartości, takich jak: prawda, miłość, dobro,
- budowanie pozytywnej samooceny i zaspokajanie poczucia bezpieczeństwa,
- wspieranie działań twórczych w różnych dziedzinach aktywności.

3. Metody i formy pracy

Wszystkie zajęcia zawarte w programie realizowane są w formie zbiorowej, z uwzględnieniem systemu kształcenia zintegrowanego, a nie klasycznej lekcji szkolnej.

Do ich prowadzenia zastosowano następujące:

- metody
  - podające (wykład, pogadanka, rozmowa nauczająca),
  - aktywizujące („burza mózgów”, mapa pamięci, kalambury),
  - eksponujące (eksperyment pedagogiczny);
- techniki
  - gry dydaktyczne,
  - zabawy ruchowe,
  - twórczość plastyczna (origami, kolaż, scrapbooking, lapbook, wyklejanka, papieroplastyka, wydzieranka, malowanie, kirigami);
- formy organizacyjne
  - praca indywidualna,
  - praca w grupach;
- środki dydaktyczne
  - teksty bajek terapeutycznych,
  - materiały plastyczne.

4. Organizacja zajęć

Treści zawarte w programie dostosowano do możliwości i stopnia rozwoju uczniów na I etapie edukacyjnym. Całość obejmuje cykl 10 spotkań podzielonych na 3 moduły, z których każdy odpowiada jednemu rodzajowi bajki terapeutycznej – relaksacyjnej, psychoedukacyjnej i psychoterapeutycznej. Przewidywany czas realizacji projektu wynosi cały rok szkolny, od września do czerwca w systemie comiesięcznych zajęć lekcyjnych.

Wykaz scenariuszy zajęć
„Bajki-Pomagajki" – program z elementami biblioterapii

Scenariusz 1 Odwaga jest dobra, ale wytrwałość lepsza…
Scenariusz 2 Uwaga! Ważna zasada – Nieśmiałość to nie wada!
Scenariusz 3 Burza w szklance wody!
Scenariusz 4 Szczęście to jedyna rzecz, która się mnoży, jeśli się ją dzieli ☺
Scenariusz 5 Ogród miłości wyrasta w sercu babci…
Scenariusz 6 Walentynkowe serduszko <3
Scenariusz 7 Fantazja to wieczna wiosna!
Scenariusz 8 „A zajączek piękny, biały niech przyniesie koszyk cały..."
Scenariusz 9 Tajemniczy ogród
Scenariusz 10 Inny, nie znaczy gorszy…

5. Zasady obowiązujące na spotkaniach

- Przestrzeganie zapisów wspólnie opracowanego kontraktu grupowego.
- Dobrowolne uczestniczenie w zajęciach.
- Dbanie o atmosferę przyjaźni i tolerancji.
- Współdziałanie w grupie.
- Nie podleganie ocenie.

6. Zgodność programu „Bajki-Pomagajki" z podstawą programową kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej

Cele programu „Bajki-Pomagajki" są zbieżne z nadrzędnymi obszarami edukacji wczesnoszkolnej. Program wspiera emocjonalny, społeczny i poznawczy rozwój dziecka, w szczególności:

- łatwość rozpoznawania, rozumienia i nazywania emocji oraz uczuć innych osób,
- świadomość wartości uznanych przez środowisko domowe, szkolne, lokalne i narodowe,
- umiejętność przyjmowania konsekwencji swojego postępowania,
- zdolność stawiania pytań i dostrzegania problemów oraz zbierania informacji potrzebnych do ich rozwiązania,
- umiejętność samodzielnej eksploracji świata i stosowania nabytej wiedzy w nowych sytuacjach życiowych.

Program wspiera koncepcję wieloaspektowej aktywizacji dziecka. Wprowadza najmłodszych w świat literatury, wartości estetycznych, a także umożliwia rozwój umiejętności poprzez sztuki plastyczne.

7. Przewidywane osiągnięcia ucznia

Uczestnik programu:

- reprezentuje postawy akceptacji i tolerancji oraz poszanowania praw innych ludzi,
- kształtuje umiejętność okazywania serdeczności i miłości bliskim,
- nabywa zdolność radzenia sobie w sytuacjach trudnych,
- kieruje się empatią w kontaktach rówieśniczych,
- buduje poczucie własnej wartości,
- odkrywa swoje mocne strony,
- rozwija wyobraźnię (poprzez wizualizację) i kreatywność,
- kształtuje wrażenia estetyczne oraz własną aktywność twórczą,
- jest wrażliwy na piękno przyrody,
- rozwija sprawność manualną.

8. Ewaluacja

Przewidziano realizację trzech sposobów ewaluacji programu:

- w trakcie prowadzenia lekcji – bieżąca, wnikliwa obserwacja dzieci podczas zajęć,
- każdorazowo, po zakończeniu spotkania – m.in. Karta Ludzików, badająca samopoczucie uczniów biorących udział w lekcji,
- na zakończenie cyklu zajęć – ankieta ewaluacyjna dla nauczycieli klas uczestniczących w programie.

Bibliografia

BRETT Doris. Bajki, które leczą. Część 1, Gdańsk : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2016.

HANDFORD Olga, KAROLAK Wiesław. Bajka w twórczym rozwoju i arteterapii, Łódź : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej, 2007.

JASZCZYK Agnieszka, KOCHANIAK Beata. „Czarodziejski pyłek" czyli Metafora i Bajka we wspomaganiu rozwoju małego dziecka, Kraków : Oficyna Wydawnicza "Impuls" , 2006.

KOŹMIŃSKA Irena., OLSZEWSKA Elżbieta. Wychowanie przez czytanie, Warszawa : Świat Książki, 2010.

LESZCZAWSKA Maria (red.). Bajki całkiem nowe. Opowieści terapeutyczne studentów filologii polskiej, Jelenia Góra : Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, 2008.

MOLICKA Maria. Bajkoterapia. O lękach dzieci i nowej metodzie terapii, Poznań : Media Rodzina, 2012.

MOLICKA Maria. Bajki terapeutyczne dla dzieci, Poznań : Media Rodzina, 1999.

WEJNER Rafał (tł.). Żółw i zając, Warszawa : Agencja wydawnicza "LIWONA", 2008.

Sylwia Jaguszewska
Zespół Szkół Sportowych im. Sportowców Ziemi Szczecińskiej w Szczecinie

O burzeniu stereotypów i bibliotecznym zaistnieniu w sieci!

Jak bibliotecznie zaistnieć w sieci? I przy okazji powalczyć trochę ze stereotypami w naszym bibliotecznym zawodzie? Zwłaszcza w dobie pandemii koronawirusa kiedy nie mamy możliwości normalnej, zwyczajnej pracy z czytelnikami? Takie pytanie zadałam sobie w marcu 2020 kiedy to ze względów epidemiologicznych zamknięto szkoły.

Oczywiście wchodziło w grę przesyłanie informacji do czytelników przez dziennik elektroniczny ale... to nie to! Musiało być coś innego - postanowiłam stworzyć konto biblioteki szkolnej na Facebooku! Okazało się, że nie jest to trudne, a jak na dłoni widać moją pracę - przesyłane wiadomości ze świata kultury, nauki, propozycje ciekawych występów, koncertów online i konkursów dla dzieci i młodzieży.

W mojej stacjonarnej pracy bibliotecznej uwielbiam teatr Kamishibai, postanowiłam więc go przenieść do świata online! Oczywiście ze względu na prawa autorskie wchodziło w grę przedstawienia tekstów na tzw. wolnej licencji. Skorzystałam więc ze zbiorów bibliotecznych i nagrałam krótkie spektakle z tytułami:

- Dlaczego zwierzaki mieszkają w bloku Maćka? (Tomasz Trojanowski);
- Po drugiej stronie gór (Anna Onichimowska);
- Szkoła Czi – Tam (Joanna Mueller).

Nawiązałam także kontakty z wydawnictwami aby uzyskać pozwolenie na czytanie fragmentów książek. Takie nagrywanie czytania było dla mnie zupełnie nowym doświadczeniem!

Od marca tego roku Facebook biblioteki szkolnej stał się dla mnie jednym z istotnych elementów mojej codziennej pracy. Namawiam do jego założenia każdego nauczyciela bibliotekarza! Przy okazji, jeżeli ktoś nie ma konta prywatnego na FB i się przed tym broni, niepotrzebnie! Jeżeli istniejemy na FB ☺ i polubimy strony związane z oświatą, edukacją, bibliotekami – wówczas ciekawe tematy same do nas przychodzą, naprawdę!

Ale... przyszło kolejne zamknięcie szkół, tym razem jesienią i... kolejny pomysł! Tym razem pomyślałam o założeniu w aplikacji Teams.pl zespołu BIBLIOTEKA SP 33 i BIBLIOTEKA XII LO (jesteśmy zespołem szkół więc sensowne wydało mi się rozbicie na dwa zespoły). Myślę, że dobrze zrobiłam, wszak inne informacje kieruję do licealistów i inne do uczniów szkoły podstawowej. Jedną z pierwszych inicjatyw, którą podjęłam w teams.pl było propozycja wspólnego pisania bajki z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia, który przypada na 25 listopada. I żeby było ciekawiej, swoją bajkę osobno pisali odbiorcy BIBLIOTEKI SP 33 i osobną odbiorcy BIBLIOTEKI XII LO. Oprócz tego najmłodsze dzieci poprosiłam jeszcze o portrety swoich ukochanych miśków, które są uzupełnieniem tego artykułu! Proszę spojrzeć, jakie piękne rysunki!

Czy jesteście Państwo ciekawi naszych bajek? Nie podam ich tutaj w całości – bo jeszcze się tworzą, dałam moim Czytelnikom trochę więcej czasu na ich wymyślanie. Ale przytoczę dwa fragmenty. Oto początek bajki wymyślonej przez młodsze dzieci:

„Pewnego razu był sobie miś wielkiego rozmiaru, o brunatnym futrze, oczach jak dwa węgle, uszach okrągłych i ...uroczym uśmiechu! Tak! Ten wyjątkowy miś potrafił fantastycznie się śmiać i swym śmiechem rozweselać wszystkich wokoło. Nasz bohater obudził się dzisiaj w świetnym humorze i stwierdził, że Światowy Dzień Pluszowego Misia to doskonały dzień na to aby poznać nowych przyjaciół w Misiowej Krainie, w której mieszkał od niedawna. Ale jak się do tego zabrać?"

A oto fragment bajki wymyślonej przez licealistów:

„Pewnego razu był sobie miś... Miś mieszkał w drewnianej chatce, którą właśnie obsypał pierwszy płatek śniegu. Bardzo się zdziwił, gdyż w tej okolicy już dawno nie widziano śniegu. Jednakże nie czuł się szczęśliwy i zatęsknił za zielonym lasem i śpiewem ptaszków". Prawda, że ciekawe teksty? Dodam jeszcze, że oprócz dzieci i młodzieży dołączać do wspólnego „pisania" bajki mogli nauczyciele!

Cały czas mam świadomość, ze w czasie zdalnej edukacji dzieci i młodzież mają prawo mieć dość komputera po godzinach spędzonych przed monitorem. Wszelkie moje biblioteczne propozycje nie mogą być obowiązkowe, mogą być tylko dobrowolne…

Osobna sprawa w czasie pracy zdalnej są wszelkiego rodzaju szkolenia on – line. Każde z nich to okazja do przyjrzenia się zagadnieniom potrzebnym w szkolno – bibliotecznej pracy. Ostatnio, dzięki udziałowi w webinariach poświęconych biblioterapii znalazłam kolejne teksty, które mogę przeczytać dla moich Czytelników online (nagrać je i umieścić na Facebooku biblioteki szkolnej i w aplikacji Teams.pl).

Przed wiosną tego roku nigdy bym nie pomyślała, że będę nagrywać moje głośne czytanie czy też spektakle teatru Kamishibai. A jednak robiłam to bo sytuacja mnie do tego niejako zmusiła – wymusiła inne formy pracy.

W obecnym czasie, tak jak wielu innych nauczycieli bibliotekarzy łączę pracę stacjonarną - wypełnianie dokumentacji, sporządzanie protokołów ubytków, wpisywanie

nowości itp. (wszak ta zawsze jest, prawda koleżanki i koledzy?) z pracą zdalną – nagrywaniem kolejnych spektakli teatru Kamishibai i głośnego czytania fragmentów książek (wszystko zgodne z prawami autorskimi!).

Na koniec chcę podzielić się pewną refleksją – róbmy swoje ale przy okazji bądźmy otwarci na nowe! Tym samym odejdą w niepamięć stereotypy bibliotekarzy, którzy zajmują się tylko wypożyczaniem książek.

Bożena Lewandowska
Biblioteka Pedagogiczna w Ciechanowie

Blog narzędziem pracy bibliotekarza

Popularnym narzędziem wykorzystywanym przez biblioteki i filie biblioteczne jest blog, określany jako sieciowy dziennik internetowy lub pamiętnik. Może pełnić również funkcję serwisu www biblioteki, gdy nie posiada ona własnej strony internetowej czy środków finansowych na zakup profesjonalnego serwisu. Jako narzędzie interaktywne, umożliwiające komunikację z użytkownikami, może uzupełniać serwis biblioteki, tak jak fanpage w serwisie Facebook. Blog jest witryną internetową, na której zamieszczane są datowane krótkie wpisy (posty) i wyświetlane w porządku chronologicznym, od najbardziej aktualnego. Wpisy mogą zawierać newsy, artykuły, fotografie, krótkie komentarze z linkami do innych blogów czy witryn. Blog jest wyposażony w możliwość archiwizowania treści, publikowania materiałów pochodzących z innych stron i serwisów (filmów z You Tube, prezentacji z SlideShare, podcastów z audycji radiowych, galerii zdjęć).

Wśród najczęściej spotykanych tematów blogów bibliotecznych są:

- aktualności o wydarzeniach bibliotecznych, usługach,
- wykaz nabytków dający możliwość recenzowania tytułów i sugerowania zakupów przez użytkowników,
- informacje o zasobach elektronicznych w bibliotece wraz z instrukcją korzystania,
- informacje o wydarzeniach w środowisku lokalnym, w kraju,
- newsy związane z książkami i bibliotekami,
- informacje przeznaczone dla konkretnych grup użytkowników, np. blogi dla dzieci i młodzieży w bibliotekach publicznych,
- usługi informacyjne służące do zadawania pytań i udzielania odpowiedzi przez członków określonej blogosfery oraz tworzenia bazy wiedzy,
- informacje dla studentów o tekstach, projektach, źródłach, komunikacja ze studentami (blogi na potrzeby zajęć dydaktycznych).

Sposobami na wykorzystanie bibliobloga może być:

- zwiększenie poziomu czytelnictwa,
- zdobywanie nowych czytelników i odbiorców elektronicznych usług bibliotecznych,
- szybka komunikacja z czytelnikiem i innymi bibliotekarzami poprzez budowanie społeczności,
- integracja środowiska,
- prezentacja różnych materiałów, zasobów, multimediów,
- kreowanie wizerunku w Internecie,
- uzyskanie informacji od czytelników (np. za pośrednictwem komentarzy, uwag, opinii)
- kształtowanie własnego rozwoju zawodowego i nabywanie nowych kompetencji,
- wymiana informacji,
- stworzenie ciekawego projektu bibliotecznego,
- rozwijanie działań marketingowych.

Blog może być wykorzystywany jako kanał rozpowszechniania informacji w wielu przedsięwzięciach. Publikowanie postów, wyświetlanych w kolejności od najnowszego do najstarszego, sprzyja informowaniu użytkowników o najbardziej aktualnych wydarzeniach, nowościach bibliotecznych czy usługach. Zamieszczanie na blogach linków do zasobów zewnętrznych, ciekawych informacji ze świata bibliotekarskiego czy linków do blogów innych bibliotek, prowadzi do dialogu i tworzenia się społeczności blogujących bibliotekarzy (tzw. biblioblogosfery). Wspólne tworzenie pamiętnika przez bibliotekarzy z różnego rodzaju bibliotek może być ważnym elementem wzmacniającym poczucie przynależności do swojej grupy zawodowej.

Blog jest świetnym kanałem rozpowszechniania informacji o bibliotece, jej zasobach i usługach. Użytkownicy bibliotek to również osoby blogujące i czytające blogi, którzy mogą zainteresować się blogującą biblioteką. Kontakt z użytkownikami poprzez blog dostarczy nowej wiedzy o ich potrzebach, ułatwi poznanie opinii o bibliotece. Należy zwrócić uwagę na edukacyjne wartości blogów, przełamywanie lęku czytelników przed biblioteką, pozyskiwanie nowych czytelników, obustronną komunikację bibliotekarzy i użytkowników, budowanie korzystnego wizerunku biblioteki oraz walkę ze stereotypami bibliotekarskimi. Dodatkowo warto podkreślić iż zamieszczanie treści na blogach jest o wiele łatwiejsze niż na

stronach www, informacje zamieszczane na blogach są szeroko rozpowszechniane i wyszukiwane poprzez wyszukiwarki.

Blogi mogą stanowić swego rodzaju platformę informacyjną, na łamach której znajdować się mogą zarówno bieżące informacje jak i wydarzenia z przeszłości, promocja ciekawych projektów związanych z książką, filmem, muzyką, publikacje pracowników i czytelników zainteresowanych rożnymi dziedzinami nauki, problematyka związana z wyszukiwaniem, gromadzeniem i udostępnianiem informacji. Blogi mogą być przewodnikiem po świecie książek, na łamach których można przybliżać czytelnikom ciekawe publikacje, sylwetki ich autorów oraz recenzje książek. Nowe pozycje dostępne w księgozbiorze powinny być prezentowane na bieżąco przy wykorzystaniu wirtualnych usług. Tekst może być uzupełniany dokumentami graficznymi, filmami wideo. Na blogach można zamieszczać np. cytaty pochodzące z dzieł literatury polskiej czy światowej, ankiety, konkursy, quizy, pytania zadawane najczęściej przez czytelników i odpowiedzi na nie, materiały pochodzące z innych serwisów (filmy z You Tube, prezentacje z SlideShare, podcasty z audycji radiowych, galerie zdjęć). W ten sposób blog łączy różne rodzaje środków przekazu informacji (tekst, zdjęcia, grafikę, wideo).

Możliwość zamieszczania komentarzy przez użytkowników sieci daje szansę na zaangażowanie społeczności lokalnej w działalność biblioteki, poznania opinii użytkowników, sugestii dotyczących np. nowych usług czy zakupu nowości.

Planując stworzenie bloga bibliotecznego warto wypracować strategię marketingową oraz:

- dokonać analizy sytuacji

Należy zadać sobie pytanie czy blog będzie naprawdę przydatny w naszej bibliotece, przyjrzeć się aktualnej ofercie usług i zastanowić czy potrzeby informacyjne biblioteki będą lepiej zaspokajane przy pomocy bloga (relacje z imprez, aktualności o bibliotece, komentarze różnych wydarzeń) czy strony www.

- określić cel projektu, zawartość, formę bloga

Należy zdecydować czy blog biblioteczny będzie informował tylko np. o nowościach bibliotecznych, czy warto stworzyć kilka blogów poświęconych różnych zagadnieniom. W bibliotekach uczelni wyższych mogą to być blogi dla różnych kierunków kształcenia. Biblioteki publiczne mogą tworzyć blogi o nowościach bibliotecznych, zawierające recenzje tworzone również z udziałem czytelników czy odrębne blogi dla dzieci czy młodzieży. Blogi skierowane do dzieci i młodzieży winny prezentować informacje w multimedialny i interaktywny sposób. Ich szata graficzna powinna być kolorowa, żywa, z dużą ilością materiałów dźwiękowych i audiowizualnych, recenzjami książek dla dzieci, opisem ciekawych wydarzeń. Należy również ustalić czy będzie to blog służący tylko do informowania czy również do wzajemnej komunikacji. Równie ważna jest kwestia formy bloga: czy będzie on zintegrowany ze stroną www biblioteki czy niezależny.

- wybrać odpowiednie oprogramowanie

Biblioteki mogą korzystać z przykładowych platform blogowych: Blogger (https://www.blogger.com/), Wordpress (https://wordpress.com/), Bloog.pl (www.bloog.pl/). Blogger jest nie tylko darmowy ale oferuje również duży wybór szablonów, prosty w obsłudze interfejs. Dzięki platformie Google Blogspot można ściągnąć i zaprojektować własny szablon. Witryna pozwala również na sprawowanie szerokiej kontroli nad pojawiającymi się na blogu komentarzami.

- ocenić koszty

Koszty związane z prowadzeniem bloga dotyczą przede wszystkim personelu, oprogramowania i dodatkowego sprzętu. Korzystanie z bezpłatnych usług i gotowych szablonów jest najtańszym rozwiązaniem. Pewnym kosztem może być czas pracowników poświęcony na dodawanie wpisów i na kontakty z czytelnikami bloga. Zależy to również od tego, ile osób będzie zaangażowanych w to przedsięwzięcie i jak często planujemy aktualizować wpisy na blogu.

- pomyśleć o promocji przedsięwzięcia

Tak jak w przypadku konieczności rozpowszechnienia informacji o nowej usłudze czy produkcie biblioteki tak samo należy zadbać by informacja o stworzeniu bloga dotarła do określonych grup odbiorców. Niezbędnym jest zamieszczenie linku do bloga na własnej stronie www. Dobrze byłoby aby linki widniały również na innych blogach bibliotecznych, na

witrynach instytucji macierzystych czy tych, na które zaglądają stali użytkownicy biblioteki. Również reklamowe materiały biblioteczne powinny zawierać jego adres.

- pomyśleć o zarządzaniu treścią bloga

Przy zarządzaniu treścią bloga warto pamiętać o pewnych zasadach:

- starannie dobrać zespół redaktorów, potrafiących pisać teksty w sposób zwięzły i treściwy, sprawnie wyszukiwać ciekawe informacje w sieci, umiejętnie reagować na komentarze czytelników,
- ustalić zasady edytorskie by utrzymać bloga na stałym i wysokim poziomie,
- dostosować styl pisania do grupy odbiorców,
- wzbogacać wpisy o zdjęcia, humor, anegdoty,
- zwracać uwagę na nagłówki, słowa kluczowe, tagi, linki do stron, które są cytowane,
- dbać o ciągłą aktualizację zawartości bloga,
- w przypadku potrzeb użytkowników poszerzać tematykę bloga.

Stosowanie powyższych zasad pozwoli wyrobić bibliotece odpowiednią markę, dbać o własny wizerunek i cieszyć się większą liczbą linków w wyszukiwarkach internetowych.

- dokonać oceny

Prowadzenie bloga wiąże się z otrzymywaniem opinii jego czytelników. Dobrze jest gromadzić statystyki korzystania z bloga dzięki którym dowiemy się do ilu użytkowników dociera i czy dociera do grupy docelowej, jak często czytelnicy komentują wpisy i czy wracają do naszego bloga. Po pewnym czasie funkcjonowania bloga można przeprowadzić ankietę wśród czytelników.

Planując bloga należy zaprojektować elementy charakteryzujące i identyfikujące bibliotekę:

- nagłówek z logo biblioteki,
- opis bloga,
- zakładki (historia biblioteki, filie, pracownicy, kontakt, itp.)
- miejsce na publikowanie postów multimedialnych,
- paski boczne służące do dodawania gadżetów,
- stopkę strony (podanie informacji o źródłach, prawach autorskich),

- szatę graficzną, wybrany szablon,
- link do elektronicznego katalogu biblioteki,
- profil z podstawowymi informacjami o bibliotece, np. dojazd, dane teleadresowe, filie,
- statystyki pokazujące liczbę odwiedzin czytelników bloga,
- plakaty, grafiki odnoszące się do konkretnej strony,
- ankiety, np. w sprawie zakupu nowych zbiorów,
- lista polecanych linków, np. nowości biblioteczne, filie biblioteczne, serwisy dla bibliotekarzy,
- archiwum wpisów,
- formularz kontaktowy,
- przyciski społecznościowe (linki do serwisów społecznościowych, na których biblioteka posiada fanpage.

Zachęcam do obejrzenia blogu mojego autorstwa „Bibliotekarz w świecie TIK”

https://tikwbibliotece.blogspot.com/

Ewelina Kapica - Policha
Publiczna Szkoła Podstawowa im. 30 Pułku Strzelców Kaniowskich i AK
w Hostynnem Kolonii

Narzędzia wykorzystywane w nauczaniu zdalnym

Sytuacja jaka zaistniała z wybuchem pandemii w Polsce i na świecie zmusiła po raz kolejny do zamknięcia szkół oraz przejścia do nauczania zdalnego czyli kształcenia na odległość.

Z samego założenia i teorii kształcenie na odległość jest to, że kształcenie w którym nauczający znajduje się w dystansie przestrzennym, a często też czasowym od kształcącego się. Proces nauczania jest pobudzany i kierowany przez nauczyciela w sposób pośredni i ciągły za pomocą różnych mediów pozwalających pokonać dystans. Kształcenie zdalne ma na celu przede wszystkim przełamanie barier edukacyjnych takich jak miejsce zamieszkania czy sztywne godziny zajęć, jakie są wyznaczane przez uczelnie stacjonarne. W kształceniu na odległość zajęcia odbywają się z wykorzystaniem różnych metod, technik i narzędzi. Nauczanie zdalne może mieć różne formy musi jednak uwzględnić możliwości wszystkich uczestników tego procesu (zarówno szkoły – nauczyciela jak i uczniów). Należy jednak pamiętać, że najważniejsza jest realizacja celu nauczania oczywiście zachowując bezpieczeństwo wszystkich stron. Nie chodzi tylko o bezpieczeństwo fizyczne, związane ze stanem zagrożenia epidemiologicznego, ale także o zagrożenia związane z cyberbezpieczeństwem.

Takie wymogi wynikające z Rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 20 marca 2020r. sprawiły, że większość nauczycieli musiała dostosować się do realiów wirtualnych i przeszukiwać zasoby Internetu w celu poszukiwań odpowiednich narzędzi, aby jak najefektywniej przekazać wiedzę uczniom. Duża część z tych nauczycieli, aby wykorzystać znalezione aplikacje bądź programy musiała najpierw zapoznać się z nimi a następnie wypróbować je w trakcie szkolenia się.

Zdecydowanie nauczanie zdalne to też bardzo dobry moment na wykorzystywanie bardzo bogatej oferty zasobów internetowych w różne narzędzia, które możemy wykorzystywać w prowadzeniu lekcji on-lin, sprawdzaniu wiadomości nabytych przez

naszych uczniów ale i do współpracy z innymi nauczycielami.

Szukając niejednokrotnie do późnych godzin nocnych odpowiednich narzędzi do pracy z uczniami natrafiłam na takie, które sprawdzają się idealnie oraz mają „magiczną moc" sprawczą w nauczaniu. Chciałabym się poniżej podzielić taką listą narzędzi oraz krótkim ich opisem.

Ponieważ nauczanie zdalne to przede wszystkim praca w tak zwanej „chmurze", gdzie możemy przechowywać i udostępniać materiały:

- DYSK GOOGLE – jest to jedna z podstawowych usług do przechowywania i synchronizacji plików stworzona przez Google, wystarczy mieć założone bezpłatne konto na Google, usługa oferowana przez Google należy do najbardziej uniwersalnych, oferuje nie tylko miejsce na dane, ale także pozwala tworzyć i edytować dokumenty, a także przechowywać zdjęcia bez uszczuplania jej pojemności. Po udostępnieniu danego dokumentu możemy nad nim pracować z innym nauczycielem bądź z uczniami.
- ONEDRIVE – to również dysk w „chmurze" oferowany jednak przez firmę Microsoft, to dodatkowa przestrzeń dyskowa na dokumenty, zdjęcia i inne pliki. To też dobra, bo **bezpieczna przestrzeń na przechowywanie kopii zapasowych** najważniejszych danych. Pozwala on na **proste udostępnianie dokumentów czy zdjęć**. Dostęp do nich można uzyskać z dowolnego urządzenia, w każdym miejscu, do którego tylko dociera Internet. Nic też nie stoi na przeszkodzie, by przekazać te pliki innym.

Sposoby na utrwalenie materiału, sprawdzanie widomości, podsumowanie materiału, zadania domowe z lekcji z użyciem narzędzi cyfrowych:

- GENIALLY – jest coraz bardziej popularna platforma do tworzenia wizualnych i interaktywnych treści, dostępna również w wersji darmowej, w sieci można znaleźć bardzo dużo samouczków mówiących krok po kroku jak założyć konto oraz stworzyć swoją prezentację. Dzięki tej platformie możemy w doskonały sposób zorganizować naszym uczniom działania edukacyjne. Atrakcyjnie wizualnie materiały zachęcają dzieci do nauki. Dodatkową atrakcją jest możliwość przygotowywania dla uczniów gier, quizów i escape roomów on-line. Do danej treści materiału możemy umieścić linki z przekierowaniem na inne strony internetowe. Można też tworzyć świetne

zadania na każdą okazję, święto bądź wydarzenie. Udostępniając prezentację możemy nad nią pracować z inną osobą.

- EDPUZZLE - prosta, intuicyjna i bezpłatna platforma ułatwiająca edukację zdalną wokół treści wideo, umożliwia nauczycielom komunikowanie się z uczniami za pomocą opcji tworzenia wirtualnych klas, którym zadaje się do obejrzenia wideo rozbudowane o własne pytania i zadania. Wybieramy film – własny lub z szerokiej bazy dostępnych filmów. Możemy je dostosować do swoich potrzeb wycinając odpowiedni fragment, dodając do nich własną ścieżkę dźwiękową, notatki lub pytania w formie quizu. Edpuzzle stwarza dodatkowo możliwość personalizacji filmów pod nasze potrzeby. Jest to uniwersalne narzędzie, które może być wykorzystywane przez nauczycieli niezależnie od nauczanego przedmiotu.
- QUIZLET - to rewelacyjne bezpłatne narzędzie dla uczniów, studentów i nauczycieli do tworzenia fiszek on-line. Quizlet jest wykorzystywany do nauki nie tylko języków, ale także chemii, historii czy matematyki. Można z niego korzystać na komputerze, tablecie i smartfonie. Mamy tutaj szeroką gamę ćwiczeń: flashcardy (fiszki z dźwiękiem), learn (prawidłowe tłumaczenie słowa), speller (pisanie ze słuchu), różne typy testów (prawda/fałsz, wyboru itp.), scatter (pasujące pary), gravity (szybkie wpisywanie słówek).
- QUIZZIZ - jest darmową platformą internetową dającą możliwość tworzenia własnych quizów oraz korzystania z już istniejących, pierwszym krokiem jest założenie swojego konta. Quizy można przeprowadzić podczas lekcji, bądź zadawać uczniom w ramach samodzielnego przygotowywania ich do zajęć. Aby przeprowadzić quiz, wystarczy udostępnić uczniom link. Dużą zaletą Quizizz jest to, że może on być rozwiązany równocześnie przez każdego ucznia indywidualnie na każdym urządzeniu elektronicznym mającym dostęp do Internetu. Quizy mogą być narzędziem do wprowadzania nowych tematów, bądź też sposobem na sprawdzenie wiedzy już zdobytej przez uczniów, jako testy wiedzy. Tworząc swój quiz, możemy sami decydować o tym w jaki sposób wyglądają pytania, jak również o tym ile czasu na odpowiedź mają użytkownicy. Po rozwiązaniu quizu, nauczyciel ma dostęp do indywidualnych wyników każdego ucznia. Jeśli quiz ma nam posłużyć za test wiedzy, przydatna jest także możliwość losowego doboru pytań. Wówczas kolejność wyświetlanych pytań u każdego uczestnika jest inna, a szansa współpracy maleje.

WARTO WIEDZIEĆ

- KAHOOT - to wyjątkowe narzędzie do tworzenia i przeprowadzania interaktywnych quizów, prowadzenia dyskusji i badań. Kahoot jest prosty w obsłudze i powszechnie dostępny. Dodatkowym atutem jest ogromna baza gotowych quizów, które można wykorzystać na swoich zajęciach. Nauczyciel sam tworzy quiz (po wcześniejszym założeniu konta) lub korzysta z dostępnego publicznie, następnie wyświetla na dużym ekranie quiz (wraz z kodem dostępu do quizu), a uczniowie po wpisaniu kodu przyłączają się do udziału w quizie (uczniowie nie muszą mieć założonych kont).
- LEARNING APPS - darmowa, prosta w obsłudze platforma do tworzenie prostych aplikacji edukacyjnych. Platforma umożliwia tworzenie klas, udostępnianie uczniom własnych aplikacji, a także monitorowanie działań uczniów. Mamy tu duży wybór interaktywnych zabaw i gier edukacyjnych (krzyżówki, testy, quizy, zabawy pamięciowe i słowne). Gry można tworzyć i przechowywać na platformie jako prywatne, lub publiczne. Można też korzystać z gotowych gier opublikowanych przez innych użytkowników. Duża baza gotowych aplikacji przydatnych na każdym poziomie edukacji.
- FORMULARZ GOOGLE - to narzędzie do tworzenia formularzy – ankiet, testów i quizów wchodzące w skład dysku Google. Pozwala na udostępnianie dokumentów i pracę nad nimi w kilka osób. Można tworzyć internetowe ankiety i testy, a następnie wysyłać zarówno poprzez e-mail, udostępnić w mediach społecznościowych lub przesłać bezpośredni link do formularza. Do wyboru wiele rodzajów pytań, takich jak pytania wielokrotnego wyboru, listy rozwijane czy skala liniowa. Można dodawać zdjęcia i filmy z YouTube, korzystać z pytań filtrujących. Możliwa jest współpraca kilku osób przy jednej ankiecie. Wyniki są bardzo proste do zinterpretowania dzięki wizualizacji na wykresach i diagramach.
- PADLET - to darmowy program do tworzenia wirtualnej „ściany”, na której możesz zawieszać adresy stron internetowych, obrazki, zdjęcia. Jednym słowem pomaga porządkować i grupować tematycznie różne zasoby i udostępniać je w sieci. Aby rozpocząć pracę musimy założyć konto. Zaletą Padleta jest łatwość obsługi oraz możliwość pracy nad jednym projektem w grupie. Może służyć jako bank pomysłów, tablica tematyczna ze zgromadzonymi materiałami wokół jednego zagadnienia, miejsce na informację zwrotną do wykorzystania pod koniec zajęć, afisz z linkami do prac uczniowskich.

WARTO WIEDZIEĆ

- WAKELET – to wirtualna tablica, do której można przypiąć wszystko co ma postać cyfrową (pliki i linki ze stron internetowych). Dzięki Wakelet możemy zapisywać i układać w dowolnej formie wszystkie interesujące napotkane w sieci linki, pdf, zdjęcia itp. Nasze zbiory mogą być wyłącznie prywatne bądź udostępnione uczniom. Możemy Wakelet potraktować jako formę prezentacji, a dzięki możliwości wklejenia linków ze stron internetowych w bardzo szybki i prosty sposób przenosimy się na daną stronę. Wakelet umożliwia zaproszenie innych osób do współtworzenia kolekcji, co daje możliwość ciekawej idealnej współpracy nad jednym projektem.
- CANVA - to narzędzie umożliwiające tworzenie różnego rodzaju grafiki, pozwala na tworzenie i współdzielenie projektów pomiędzy uczniami. Dzięki temu mogą nauczyć się zasad grafiki, nowoczesnego projektowania i wykorzystania cyfrowych narzędzi XXI wieku. W Canvie można stworzyć nie tylko plakaty, ulotki, zaproszenia, zakładki, ale także animacje i wideo, a nawet interaktywne prezentacje z możliwością komentowania na żywo przez uczniów. Za pomocą programu można wstawiać kształty, rysować linie, umieszczać ilustracje, ikony, zdjęcia i tworzyć wykresy.
- EDUCANDY – aplikacja dająca dostęp do stworzonych przez nauczyciela gier za pomocą odpowiedniego kodu, konkretne zadania czy ćwiczenia gromadzone są na koncie nauczyciela. Przygotowując materiał do jednego typu zadań możemy go wykorzystać jeszcze wiele razy, ponieważ aplikacja wygeneruje na jego bazie kolejne. W Educandy możemy tworzyć wykreślanki, gry typu kółko- krzyżyk, labirynty lub zadania typu połącz w pary. Z aplikacji możemy skorzystać w formie mobilnej lub stacjonarnej na komputerze czy tablicy interaktywnej. Każdą stworzoną wcześniej grę możemy edytować, zagrać w nią lub udostępnić.
- VOKI – internetowe narzędzie do tworzenia animowanych postaci. Można wybrać dowolną postać z mnóstwa propozycji, dobrać jej ubiór, gesty, fryzurę, akcesoria, tło, itp. Wygenerowana postać, której dodamy swój głos, może wyrażać nas samych (awatar), np. wprowadzać do tematu, zapraszać na swojego bloga. Bardzo często podczas zajęć wykorzystujemy krótkie nagrania głosowe. Służą one np. do zakomunikowania ważnych informacji, podania polecenia zadania. Podczas zajęć korygujących wady wymowy czy logopedii możemy nagrać poprawną wymowę słowa lub dłuższej wypowiedzi. Jest to niesamowita forma nauki

WARTO WIEDZIEĆ

Aby nie zagubić się w gęstwienie bardzo wielu obszernych aplikacji i narzędzi pomocnym będzie narzędzie o nazwie SYMBALOO – jest to spersonaliozwana strona startowa, na której w kafelkach możemy umieszczać potrzebne nam linki do stron internetowych. Dzięki temu możemy szybciej i sprawniej korzystać z Internetu poprzez jedno kliknięcie w odpowiedni kafelek. Co najważniejsze sami decydujemy o wyglądzie strony jak również rozkładzie kafelków.

Mam nadzieję, że podane wyżej informacje okażą się pomocne.

Kinga Szczęśliwa
Twórczyni, projektantka i administratorka platformy e-learningowej oraz założycielka Akademii Edukacji Zdalnej

Rysuj i dziel się pomysłami!

Interaktywna burza mózgów z aplikacją Twiddla!

Jak poprowadzić interaktywną burzę mózgów?

Zastanawiałaś się kiedyś nad tym jak ciekawie zorganizować interaktywną burzę mózgów? Jest na to sposób, wykorzystaj aplikację Twiddla.

Twiddla to interaktywna tablica online i niezwykłe narzędzie, które pozwala na organizację pracy zespołowej online i dzielenie się pomysłami oraz prowadzenie burzy mózgów. Wygląda jak interaktywna tablica, ale nadaje się do prowadzenia burzy mózgów i bardzo ją ułatwia. Ma liczne funkcje takie jak możliwość pisania, rysowania, dodawania obrazów w formacie JPG i PNG, linków, dokumentów, a także wspólnego pisania. Tablica Twiddla ma również czat i możliwość połączenia audio.

Tablica Twiddla co to takiego?

Twiddla to internetowa tablica do nowoczesnej edukacji. Możesz udostępniać na niej linki do stron internetowych, grafikę i zdjęcia lub rysować jak na tablicy stacjonarnej. Przeglądaj sieć ze swoimi uczniami lub spraw, aby zajęcia zdalnego nauczania były bardziej wydajne niż kiedykolwiek. Nie potrzebujesz dodatkowych aplikacji do gromadzenia zasobów, wszystko jest już gotowe do użycia. Cała aplikacja działa w chmurze, co oznacza, że potrzebujesz tylko przeglądarki internetowej i dostępu do Internetu.

Twiddla pozwala użytkownikom współpracować w czasie rzeczywistym na wirtualnej tablicy. Użytkownicy mogą przesyłać obrazy, tekst, strony internetowe lub rysunki. Do aktywacji Twiddla nie są wymagane żadne wtyczki ani specjalne pliki do pobrania. Nie trzeba być zarejestrowanym użytkownikiem, aby rozpocząć lub dołączyć do wspólnego spotkania Twiddla. Funkcje czatu i głosu w czasie rzeczywistym są udostępniane na wszystkich bezpłatnych i płatnych poziomach użytkowników. W przeciwieństwie do niektórych innych partnerów w uniwersalnym narzędziu online skoncentrowanym na społeczności, Twiddla nie

wymaga rejestracji użytkowników ani współpracowników. Z Twiddlą możesz zamienić zajęcia w ciekawe surfowanie po Internecie w czasie rzeczywistym. To co wyróżnia tę tablicę to brak logowania. Możesz bez obaw udostępnić ją uczniom, pracować na niej w czasie rzeczywistym, zapisywać na niej pomysły uczniów, a nawet podzielić ich na grupy i wspólnie z uczniami realizować projekt edukacyjny. Użytkownicy mogą współpracować i wprowadzać zmiany w obrazach, tekście, rysunkach, a nawet równaniach matematycznych.

Twidlla jest wspaniałą aplikacją, którą można używać w połączeniu z platformą edukacyjną. Wspaniale nadaje się do nauki online. Wspomaga planowanie, objaśnianie zagadnień lub komunikację między nauczycielem, a uczniem. Można wykorzystać ją do zapisu zadań lub prowadzenia zajęć metodą odwróconej klasy.

Interaktywna tablica z wykorzystaniem metody odwróconej klasy

Metoda odwróconej klasy to doskonały patent na zaangażowanie uczniów w proces uczenia się i podniesienie ich motywacji do nauki. W tradycyjnym modelu nauczania, opartym o taksonomię Blooma, lekcja rozpoczyna się od wprowadzenia w temat przez nauczyciela, najczęściej za pomocą wykładu, następnie prezentowane i omawiane są przykłady, a na koniec lekcji zadawana jest praca domowa. Nauczyciel jest w tym modelu źródłem informacji, a uczniowie pasywnymi odbiorcami. Model odwróconej klasy zakłada zapoznanie się uczniów z materiałem teoretycznym przed rozpoczęciem lekcji. Nauczyciel ma możliwość nadzorowania ich działań, sprawdzenia, czy uczniowie radzą sobie z materiałem, może wprowadzać także aktywniejsze formy pracy – w parach, grupach, dyskusje, projekty. Nauczyciel pełni rolę mentora, a nie wykładowcy. Istotne w metodzie odwróconej klasy jest jasne objaśnienie zasad i zadań poprzedzających lekcję. Warto również przygotować własne pomoce dydaktyczne, wykorzystywać filmy, dodatkowe materiały, aby atrakcyjnie przedstawić teoretyczne założenia tematu, z którymi mają się zapoznać uczniowie.

Tablicę Twiddla można z powodzeniem wykorzystać do prowadzenia zajęć metodą odwróconej klasy. Można zamieścić na niej linki do stron z artykułami, które uczniowie mają przeczytać, filmów, które mają obejrzeć, czy infografiki. Czat umożliwia prowadzenie dyskusji. Ta biała tablica to aplikacja, bez której nie wyobrażam sobie zajęć zdalnych lub korepetycji. Myślę, że każdy nauczyciel powinien o niej wiedzieć i z powodzeniem po nią sięgać.

WARTO WIEDZIEĆ

W wersji bezpłatnej można udostępnić tablice dziesięciu uczestnikom i prowadzić zajęcia przez 20 minut. Możesz je wykorzystać jako wstęp do zajęć praktycznych lub zorganizować burzę mózgów. Na uwagę zasługują funkcje aplikacji umożliwiające dodawanie zdjęć, korzystanie z gotowych ikon oraz otwieranie dokumentów tekstowych w formacie pdf i doc, jak również prezentacji multimedialnych z pulpitu komputera. Klikalne ikony, wyświetlanie graficzne i osadzone okna są intuicyjne i atrakcyjne wizualnie. Znaczącym plusem jest opcja użytkownikom włączanie symboli używanych w obliczeniach matematycznych.

Na jakim przedmiocie można wykorzystać oprogramowanie Twiddla?

- Fizyka i Matematyka: Weź udział w wyzwaniu matematycznym z uczniami podzielonymi na grupy na kilku różnych tablicach. Wybierz uczniów i przydziel im panel sędziów, którzy mogą ocenić prace grup na tablicach Twiddla i przydzielić im punkty. Zaletą Twiddla jest posiadanie wielu symboli matematycznych i opcji graficznych więc z łatwością uczniowie rozwiążą zadania online.
- Języki obce : Uczniowie uczący się nowego języka mogą wspólnie dodawać adnotacje do tekstu, podkreślając formy czasowników, czasy, modyfikatory itp. Możesz również dodawać do tablicy zdjęcia i prosić uczniów, aby nazwali zdjęcia słowami w języku obcym.
- Sztuki wizualne i komunikacja: Uczniowie mogą wspólnie krytykować prezentację wizualną lub reklamę. Zasady komunikacji wizualnej mogą być oceniane, a uczniowie mogą również podawać na czacie autora i tytuł obrazu itp.
- Język polski: Funkcja EtherPad w Twiddla pozwala wszystkim użytkownikom pisać, edytować i korygować dokumenty tekstowe w czasie rzeczywistym. (Uwaga: jeśli EtherPad nie jest włączony, host Twiddla musi wskazać, którzy użytkownicy mogą mieć pełny dostęp do tablicy).
- Geografia i Biologia: możesz wykorzystać aplikację Twiddla do objaśniania infografik, rycin lub map.

Bibliografia

JANICKI Bartłomiej. Lekcja odwrócona. Trendy 2016, nr 4, s. 36-38 http://www.bc.ore.edu.pl/Content/897/T416_Lekcja+odwrocona.pdf, dostęp 16.11.2020.

WARTO WIEDZIEĆ

OLSZEWSKA Joanna. Metoda „odwróconej klasy” – nowy sposób na lekcję. Szkoła. Miesięcznik Dyrektora, sierpień 2018, s. 62

Monika Biedrzycka-Gładka
Biblioteka Pedagogiczna w Ciechanowie

Wypalenie zawodowe w pracy nauczyciela

W latach 70-tych XX wieku Herbert Freudenberger był jednym z pierwszych psychologów, który opisał objawy wyczerpania i przeprowadził badanie wypalenia wśród pracowników i wolontariuszy ośrodka dla narkomanów. Z kolei psycholog Christina Maslach badała pracowników opieki społecznej oraz więziennictwa. Ch. Maslach i Susan E. Jacksonowie stworzyli inwentarz wypalenia zawodowego Maslach (MBI), a później jego alternatywne wersje.

Wypalenie zawodowe to długotrwały proces, powstający na skutek stresu zawodowego, prowadzący do psychologicznego zespołu objawów tj.:

- wyczerpanie emocjonalne,
- depersonalizacja nazywana też cynizmem,
- obniżone poczucie dokonań osobistych nazywane też nieefektywnością.

Wyczerpanie emocjonalne można rozpoznać po tym, że perspektywa pójścia do pracy męczy, wręcz przytłacza. Zadania zawodowe wydają się być frustrujące i zbyt obciążające. Koniec dnia pracy wiąże się z odczuciem bardzo dużego przemęczenia. Nawet dłuższy odpoczynek od pracy nie daje uczucia regeneracji sił. Brak jest pozytywnego nastawienia do zadań zawodowych. Chroniczne zmęczenie, brak radości życia poczucie, że jest się na granicy wytrzymałości, dodatkowo może wiązać się z objawami psychosomatycznymi tj. bóle głowy i brzucha, bezsenność.

Depersonalizacja/cynizm objawia się zmniejszeniem się poziom empatii, cierpliwości. Kontakty z ludźmi stają się coraz mniej interesujące i ważne, pojawia się zdystansowanie wobec problemów ludzi z którymi się pracuje. Zachowania innych osób drażnią, pojawia się przekonanie, że w pracy ciągle jest to samo – te same problemy itd., znika indywidualne podejście do spraw. Dominuje cynizm, negatywne reagowanie w kontaktach z innymi.

WARTO WIEDZIEĆ

Obniżone poczucie dokonań osobistych / nieefektywność powoduje negatywistyczne patrzenie na własne umiejętności, efekty swojej pracy. Łatwo zauważyć błędy, porażki a trudno sukcesy. Utrata wiary w swoje możliwości, przeświadczenie, że „nie nadaję się do tej pracy", poczucie bezsensu wykonywanych zadań prowadzi do myśli o porzuceniu zawodu.

Wypalenie zawodowe jest procesem rozłożonym w czasie. Najpierw pojawia się „wyczerpanie emocjonalne". To sygnał, że należy zwolnić tempo, zadbać o siebie, zmienić podejście do wykonywanych zadań. Na tym etapie można wrócić do formy dość łatwo, jednak brak podjęcia działania prowadzi do depersonalizacji (co ma chronić przed obciążeniem emocjonalnym). To powoduje negatywne oceny ze strony współpracowników, uczniów, rodziców itd., co dodatkowo pogłębia stres. W efekcie dochodzi do kolejnej fazy rozwoju wypalenia – do obniżenia poczucia dokonań osobistych. Aby mówić o wypaleniu muszą wystąpić wszystkie objawy. Warto zauważyć, że niektórzy badacze wyodrębniają dwa czynniki – „Wyczerpanie" oraz „Brak zaangażowania w pracę".

Etapy wypalenia zawodowego (wg American Psychology Association):

1. Miesiąc miodowy – czas pełnej satysfakcji z pracy, entuzjazmu, wiara w możliwość zmian na lepsze, gotowość do angażowania się w obowiązki ponad miarę.
2. Przebudzenie – zaczynam dostrzegać, że nie zawsze podejmowany przeze mnie wysiłek daje zakładane efekty. Więc wkładam w działanie jeszcze więcej wysiłku.
3. Szorstkość – zaczyna się pojawiać wyczerpanie w powodu przepracowania
4. i trudności, z którymi nie można sobie poradzić. Praca jest coraz większym obciążeniem.
5. Wypalenie pełnoobjawowe – objawy wyczerpania fizycznego, psychicznego i emocjonalnego. Oskarżam siebie i innych za niepowodzenia, unikam obowiązków. Często dochodzi do nieobecności w pracy, myśli by zrezygnować z zawodu.
6. Odradzanie się – wprowadzanie zmian w celu regeneracji sił i zadbania o siebie by wrócić do równowagi.

Wypalenie zawodowe jest syndromem pojawiającym się dość powszechnie w zawodach społecznych, zajmujących się pomaganiem, a także tam, gdzie dochodzi do wielu kontaktów z ludźmi, konieczne jest komunikowania się, a konflikty i stresy wiążą się z relacjami interpersonalnymi. W oświacie ok. 30 % nauczycieli jest narażonych na wypalenie (o 60 % częściej mężczyźni niż kobiety). Badania J. Pyżalskiego pokazały, że

w Polsce 86 % nauczycieli ocenia swoją pracę jako bardziej obciążającą niż w innych zawodach. Najwyższy współczynnik stresu występuje wśród nauczycieli szkół średnich i starszych klas szkoły podstawowej. Najmniej w edukacji wczesnoszkolnej i wśród nauczycieli gimnazjów. Badania N. Ogińskiej-Bulik wskazały, że nasilenie wypalenia wzrasta każdymi pięcioma dodatkowymi godzinami wypracowywanymi powyżej etatu.

Od nauczycieli wymaga się nie tylko wysokich kompetencji merytorycznych oraz społecznych, ale także pasji, zaangażowania, ustawicznego doskonalenia się, otwartości na zmiany, kreatywności, czasami też poświęcenia i determinacji. Do tego dochodzi konieczność odnalezienia się w licznych zmianach prawnych oraz pogarszających się warunkach pracy. Praca z ludźmi polega na skupieniu się na ich potrzebach, odczuciach, problemach. Zbyt duże angażowanie się i współodczuwanie sprzyja wypaleniu. Lepiej poszukiwać wsparcia w środowisku pracy a nie działać w pojedynkę, szukać dystansu do sytuacji, obiektywnego spojrzenia, nie być „nadgorliwym", czyli nie przejmować odpowiedzialności za rozwiązanie czyjegoś problemu. Zapytać, jakiej pomocy ktoś od nas oczekuje – i zastanowić się czy możemy to zaoferować czy nie.

Badacze przedstawiają różne przyczyny wypalenia związane z pracą:

- niskie wynagrodzenie w stosunku do nakładu pracy,
- przeciążenie pracą np. konieczność dorabiania godzin ponad wymiarowych, praca w domu – przygotowywanie się do zajęć na kolejny dzień, sprawdzanie prac, przygotowywanie materiałów i pomocy,
- niesprzyjające warunki pracy (przepełnione klasy, hałas, brak swojego miejsca pracy w szkole), brak pomocy naukowych, nadmierna biurokracja, brak jasnych zasad nagradzania np. premią czy nagrodą dyrektora, nagłe zastępstwa, krótkie przerwy uniemożliwiające odpoczynek itd.,
- brak wsparcia ze strony zwierzchników, kolegów,
- rozbieżność wymagań ze strony dyrekcji, rodziców i uczniów, a równocześnie duża presja psychiczna (odpowiedzialność wobec dzieci, presja rodziców, dyrekcji),
- niejasna rola nauczyciela – brak ustalonych kryteriów oceny efektów działania, wymiernych wskaźników doskonałości zawodowej. Sprzeczności (praca indywidualna z każdym uczniem i równoczesne prowadzenie lekcji dla

wszystkich), wspomaganie rozwoju dziecka, jego ciekawości i kreatywności a wymagania związane z dyscypliną,

- efekty pracy często odroczone w czasie, brak docenienia wysiłków,
- ograniczenie rozwoju dalszej ścieżki zawodowej, brak perspektywy awansu, małe możliwości zrobienia kariery,
- szeroki zakres działań (edukacja, wychowanie, podejmowanie szybkich decyzji, bycie cierpliwym, wyrozumiałym, komunikatywnym, życzliwym itd.),
- rutyna (wykorzystywanych materiałów, stosowanych metod, nawyków) sprzyja wypaleniu zawodowemu,
- przenikanie się świata zawodowego i prywatnego (praca w domu lub myślenie o pracy, gdy jest się w domu) także nie sprzyja zachowaniu równowagi. Dobrze mieć zainteresowania poza zawodowe, pasje, hobby.

Przyczyny wypalenia związane z kontaktami interpersonalnymi:

- uczniowie – zachowania niezgodne z oczekiwaniami nauczyciela, agresja, brak motywacji do nauki, małe zdyscyplinowanie,
- rodzice – zachowania roszczeniowe, obarczanie nauczyciela winą za problemy dziecka, rozbieżne metody wychowawcze domu i szkoły,
- współpracownicy – rywalizacja, niedobre relacje, zakłócenia komunikacji, brak zaufania i wsparcia w trudnych sytuacjach,
- opinia publiczna - duża presja społeczna (zły klimat społeczny wokół zawodu).

Cechy indywidualne nauczyciela:

- trudności w radzeniu sobie ze zmianami,
- niskie poczucie własnej wartości, brak poczucia kompetencji, zewnętrzne poczucie kontroli i zależność od innych,
- unikanie trudnych sytuacji,
- niepewność, chwiejność emocjonalna,
- wysoka wrażliwość – przejmowanie się nadmierne problemami innych,
- bierność, brak inicjatywy,
- silna motywacja do pracy, bardzo duże zaangażowanie,
- perfekcjonizm, koncentracja na szczegółach,

- uzależnienie samooceny i samopoczucia od sfery zawodowej,
- nieumiejętność radzenia sobie ze stresem,
- nierealne oczekiwania, często idealistyczne np. „Muszę lubić wszystkie dzieci" „„Naprawdę dobry nauczyciel nie ma problemów", „Każda moja lekcja musi być aktywna i ciekawa dla dzieci", „Zawsze muszę wypełniać swoje obowiązki na 100%".

Wypalenie zawodowe pojawia się, gdy wymagania – zarówno te stawiane przez dyrekcję, rodziców i uczniów, jak i samego siebie – przewyższają możliwość wpływu na sytuację (w postaci zrozumienia sytuacji, możliwości dokonania wyboru, poczucia kompetencji i umiejętności odpoczynku) oraz wsparcia z zewnątrz od dyrekcji, współpracowników czy bliskich.

Jak przeciwdziałać wypaleniu zawodowemu?

Dobre relacje z innymi ludźmi wspierają radzenie sobie z wypaleniem zawodowym.

Warto się zastanowić kogo uważam za najbliższe mi osoby? Komu mogę powiedzieć o swoich problemach? Kto może udzielić mi konkretnych wskazówek, praktycznych rad? Na czyją pomoc mogę liczyć po trudnym dniu pracy? Na czym ta pomoc polega? Co chciałabym zmienić w relacjach z bliskimi by były bardziej wspierające?

Szukać wsparcia warto w środowisku koleżeńskim (w postaci wsparcia w realizacji obowiązków oraz wsparcia psychicznego) oraz w środowisku zawodowym (szukanie bardziej satysfakcjonujących metod pracy, udział w szkoleniach, wymiana informacji na forum branżowym). Warto korzystać także ze wsparcia ze strony bliskich a także ze strony profesjonalistów (psycholog, trener, lekarz).

Obracanie stresu w działanie, czyli style radzenia sobie ze stresem. Możemy wyróżnić trzy podstawowe styl radzenia sobie ze stresem. Pierwszy polega na koncentracji na zadaniu jakie mamy do wykonania. Ta metoda jest najczęściej najbardziej efektywna. Polega na podejmowaniu wysiłków zmierzających do rozwiązania problemu lub próby zmiany sytuacji na łatwiejszą do rozwiązania (np. podział zadań na etapy, mniejsze zadania). Ważne jest, aby nie robić w tym samym czasie zbyt wielu zadań. Pomóc może myślenie o stresujących zdarzeniach z przeszłości, z którymi sobie poradziliśmy. Motywuje to do działania i pomaga uwierzyć, że i tym razem damy radę.

Drugi styl to koncentracja na emocjach. Może polegać na podejmowaniu działań, mających na celu obniżenie doświadczanego napięcia np. koncentracja na ciele (wysiłek fizyczny, ćwiczenia relaksacyjne) lub emocjach (opowiadanie o przeżyciach, szukanie wsparcia). Czasami jest tak, że dopóki nie zostanie obniżone napięcie, może być trudno skupić się na rozwiązaniu problemu. Trzeba jednak uważać, ponieważ uporczywe wracanie myślami, fantazjowanie o stresującym wydarzeniu może prowadzić do eskalacji napięcia. Nie sprzyja to wtedy rozwiązaniu problemu.

Trzeci styl jest skoncentrowany na unikaniu – unikaniu myślenia o sytuacji trudnej (negowanie), angażowanie się w czynności zastępcze (pasje, rozrywki, objadanie się, spanie, zakupy, Internet, alkohol). Może sprzyjać uzależnieniom i oddalać od rozwiązania problemu. Ucieczka od problemu najczęściej powoduje jego nawarstwienie.

Dlatego najczęściej polecane jest podejście zadaniowe – skonfrontowanie się z problemem. Potraktowanie trudnej sytuacji jako zadania do wykonania. Należy zdefiniować cel, który mamy osiągnąć (powinien być realny, mierzalny, krótkoterminowy, nie „na 100%"). Czasami warto zdefiniować kilka mniejszych celów (wtedy jest większa szansa powodzenia na realizację przynajmniej kilku z nich).

Najbardziej skutecznym sposobem przeciwdziałaniu wypaleniu zawodowemu jest profilaktyka, która powinna towarzyszyć nauczycielom od samego początku ich drogi zawodowej. Wśród profilaktyki powinno się znaleźć:

- podejmowanie świadomych decyzji dotyczących drogi rozwoju zawodowego (realistyczne postrzeganie swoich obowiązków, wyznaczanie realnych do osiągniecia celów, branie pod uwagę swoich mocnych i słabych stron oraz możliwości),
- dbanie o zdrowie i komfort psychiczny (zachowywanie równowagi między pracą a czasem wolnym, codzienny odpoczynek, rozwijanie swoich pasji, spędzanie czasu z bliskimi, aktywność fizyczna),
- rozwijanie samoświadomości i inteligencji emocjonalnej (rozumienie własnych uczuć, dążeń, kierowanie się swoimi potrzebami, a nie tylko powinnościami),
- unikanie rutyny i monotonii w pracy – praca w ciągle ten sam sposób, z ciągle tymi samymi materiałami zabija kreatywność i zainteresowanie tym, co się robi,

- nagradzanie siebie i dostrzeganie swoich mocnych stron (uznanie dla siebie jest bardzo ważne, tak jak i dostrzeganie pozytywnych stron w różnych sytuacjach także w swoich porażkach),
- korzystanie ze wsparcia innych (szukanie realnej pomocy, rozmowa o trudnościach, uzyskanie zrozumienia, innego spojrzenia na zadanie – wsparcie daje poczucie bezpieczeństwa i akceptacji, zapobiega poczuciu osamotnienia),
- dbanie o adekwatne do naszych możliwości obciążenie obowiązkami i zadaniami (umiejętność odmawiania pewnych zadań, odraczania ich w czasie lub delegowania na innych),
- bycie aktywnym a nie zdanym na innych (wprowadź różne korzystne zmiany w swoim życiu, podejmij się nowych wyzwań, przeorganizuje życie prywatne – chroni to przed poczuciem bezradności i bezsensu).

Bibliografia

KARPETA Joanna. Pokochaj poniedziałki : jak poradzić sobie z wypaleniem zawodowym?. Sopot : GWP, 2018.

ŁUCZAK Małgorzata. Pracownia rozwoju zawodowego nauczyciela. Poznań : Forum Media Polska, 2017.

POMIANOWSKA Małgorzata. Wypalenie zawodowe. Dyrektor Szkoły 2019, nr 11, s. 21-22

LISOWSKA Elżbieta. Kondycja zawodowa nauczycieli : w poszukiwaniu skutecznej profilaktyki wypalenia zawodowego. Kraków : Impuls, 2018.

Anna Wesołowska
Biblioteka Pedagogiczna w Ciechanowie

”Szanuję, nie hejtuję. STOP hejtowi w Internecie”

Zauważyłam, że od jakiegoś czasu polubiłam cytaty. Takie złote myśli, rodzaj drogowskazu, od którego moim zdaniem dobrze jest zacząć rozważania na dany temat. Choć wybór tego ostatniego tym razem wcale nie był dla mnie oczywisty. Długo zastanawiałam się o czym napisać. Szukałam czegoś interesującego i wartościowego zarazem. W końcu pomyślałam, że pozostanę przy tematyce „cyber”, w której już od jakiegoś czasu poruszałam się w związku z opracowywanym przeze mnie na platformę Moodle szkoleniem nt. cyberprzestępczości. I tak oto proszę, wybór padł na hejt lub jak kto woli mowę nienawiści w Internecie. Wielu z nas wydaje się, że w Sieci jesteśmy zupełnie anonimowi. A to z kolei daje niektórym wielką siłę, a może nawet przyzwolenie na zamieszczanie niewybrednych, chamskich i bezczelnych uwag pod adresem innych. Co ciekawe, myślę że niewielu autorów tego rodzaju komentarzy odważyłoby się wygłosić takie tezy face to face. I tutaj wchodzą w grę aspekty psychologiczne, które mnie, z racji mojego zamiłowania do psychologii sięgającego niepamiętnych już studenckich czasów bardzo interesują. Na początek chcę jeszcze wyjaśnić. Jestem absolutnie zwolenniczką wolności słowa oraz prawa do wyrażania własnych opinii i poglądów. Ważne, by wyrażać je w sposób, który nie godzi w prawa i wolności innych osób. Szanujmy siebie nawzajem, co oczywiście nie oznacza, że na wszystkie sprawy i kwestie musimy patrzeć jednakowo. Różnimy się i to jest ok, nie ok jest natomiast próba przekonywania kogoś na siłę do zmiany zdania czy obrażanie go z racji jakiejkolwiek inności. Bądźmy tolerancyjni. Szanujmy drugiego człowieka i traktujmy go tak, jak sami chcielibyśmy być traktowani. Jestem przeciwniczką chamstwa, głupoty i podnoszenia czy też mówiąc brzydko „reperowania” poczucia własnej wartości kosztem innych ludzi. Tyle w kwestii wyjaśnienia.

W mojej opinii słowo klucz w walce z hejtem i mową nienawiści to tolerancja. Słownik języka polskiego PWN definiu*je ją jako: „poszanowanie czyichś poglądów, wierzeń,*

upodobań, różniących się od własnych”[1]. Z kolei na stronie tolerancja.pl Robert Borkowski pisze: *„tolerancja (od łac. tolerare = znosić, wytrzymywać) oznacza cierpliwość i wyrozumiałość dla odmienności. Jest poszanowaniem cudzych uczuć, poglądów, upodobań, wierzeń, obyczajów i postępowania choćby były całkowicie odmienne od własnych, albo zupełnie z nimi sprzeczne. Współcześnie rozumiana tolerancja to szacunek dla wolności innych ludzi, ich myśli i opinii oraz sposobu życia. Szacunek ten przybiera formy wyrozumiałości i życzliwości dla tego, co nie musi być naszym udziałem, ale co cieszy się naszą akceptacją istnienia w imię demokratycznej wolności”*[2]. Miejmy to na względzie, kiedy przyjdzie nam ochota na ocenianie kogo czy czegokolwiek albo co gorsza na ferowanie wyroków.

Nie da się ukryć, że w procesie komunikacji interpersonalnej komputer odgrywa coraz większą rolę. Samą zaś komunikację tego rodzaju określa się terminem komunikacji zapośredniczonej. Z tym z kolei pojęciem ściśle wiążą się jej dwie formy spotykane w świecie wirtualnym, a mianowicie komunikacja synchroniczna i asynchroniczna. Pierwsza z nich ma miejsce w czasie rzeczywistym (np. Skype, gadu-gadu, czat internetowy), druga natomiast występuje w pewnym odstępie czasowym (np. poczta elektroniczna, fora internetowe)[3]. Chcąc mówić o jakimś zjawisku trzeba je najpierw zdefiniować. Przynajmniej ja tak uważam. Wobec tego przytoczę teraz za A. Łaszczych definicję terminu mowa nienawiści opracowaną przez Radę Europy, są to: *„wszystkie formy ekspresji, które rozpowszechniają, podżegają, wspierają lub usprawiedliwiają nienawiść rasową, religijną, ksenofobię, antysemityzm lub inne formy nienawiści wynikające z nietolerancji, łącznie z nietolerancją wyrażoną za pomocą agresywnego nacjonalizmu i etnocentryzmu, dyskryminacją i wrogością wobec przedstawicieli mniejszości, imigrantów i osób obcego pochodzenia”*[4]. Z kolei tytułowy hejt to mowa obraźliwa, która mimo wszystko nie nawołuje do przemocy. Europejski Trybunał Praw Człowieka określił go mianem *„mowy niskiego lotu”*[5]. W opinii M. Teodorczyka patologiczne zachowanie, jakim jest hejt (*z ang. nienawiść, nienawidzić*) to: *„wypowiedź mająca na celu obrażanie i zniesławienie kogoś, najczęściej*

[1] L. Drabik i in. (oprac.), *Słownik języka polskiego PWN*, Warszawa 2007, s. 1042.
[2] R. Borkowski, *Tolerancja*, https://www.tolerancja.pl/?o-pojeciu,53, [dostęp: 14.11.2020].
[3] R. Mysior, *Flaming „wojna” na słowa*, Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 2012, nr 9, s. 31-32.
[4] Podaję za: A. Łaszczych, *STOP hejtowi*, Biblioteka w Szkole 2019, nr 1, s. 36.
[5] Ibidem, s. 37.

anonimowa”, ale pamiętać trzeba, i na to zwraca uwagę autor, że w mediach społecznościowych większość osób podpisuje się własnym imieniem i nazwiskiem. Zdaniem M. Teodorczyka hejt to zjawisko coraz częściej wymykające się spod kontroli. Do jednego hejtera (autora hejtu) przystają zazwyczaj kolejni. Są to osoby, które odczuwają satysfakcję ze znieważania innych[6]. Z kolei inny autor, T. Peter, za hejtera uznaje: *„internautę, który na każdym kroku wyraża swoje niezadowolenie, nienawiść w stosunku do wszystkich i do wszystkiego”*. To osoba, która przeszukuje blogi i fora internetowe oraz publikuje pejoratywne komentarze odnośnie ludzi bądź rzeczy, bez względu na ich faktyczny charakter (pozytywny lub negatywny). Autorzy hejtu inicjują awantury, obrzucają innych inwektywami, skupiają się na wzbudzeniu złości swoimi komentarzami oraz wpisami. W konsekwencji tworzy się *„sieciowy szlam, przemoc i nienawiść”* wyjątkowo szkodliwe zwłaszcza dla ludzi młodych. Swoistą tarczą ochronną przed negatywnymi skutkami tego zjawiska jest pozytywna samoocena. Wiadomo jednak, że w okresie dojrzewania jest ona raczej niestabilna, determinowana miejscem i pozycją w grupie, oraz opinią innych, przez co bardzo łatwo jest ją zrujnować. T. Peter pisze: *„Dzisiejsza różnica między dorosłymi i dziećmi polega jednak na tym, że młodzi ludzie nie potrafią jeszcze w pełni zarządzać emocjami, używają mowy nienawiści częściej niż dorośli. Dzieje się tak, gdyż nastolatki są emocjonalne”*[7]. W swoim artykule A. Paszkiewicz przytacza interesujący, stworzony przez Tomasza Kwiecińskiego na jego stronie internetowej, podział hejterów na określone typy. Pierwszy z nich to agresywny frustrat – osoba krytykująca wszystko i wszystkich, mimo braku ku temu rozsądnych powodów; nie korzysta ona z rzeczowych argumentów, krytykuje po to, by komuś dogryźć albo odreagować własny podły nastrój. Kolejny typ to zazdrośnik – osoba atakująca tzw. ludzi sukcesu, lepiej sytuowanych, czy też takich, którzy z jakichkolwiek innych względów dostarczają hejterowi powodów do zazdrości. Następny typ to przedstawiciel odmiennego stanowiska niż obiekt ataku. Człowiek, który nie akceptuje odmiennej perspektywy i zwalcza ją, stosując jeśli trzeba tzw. „*ciosy poniżej pasa”*. Kolejny typ hejtera to człowiek, który nie rozumie poglądów, stanowiących przedmiot krytyki. Zaślepiony, przekonany o *„jedynie słusznej opcji”*, nierzadko mający problemy z czytaniem

[6]M. Teodorczyk, *Hejting jako niechlubny trend w komunikacji rówieśniczej*, Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 2015, nr 7, s.61.
[7] T. Peter, *Czy dzieci wiedzą, czym jest hejt?,* Nowa Szkoła 2015, nr 4, s. 61-62.

ze zrozumieniem. Jest też typ złośliwy, ale prawdziwy. To z kolei człowiek wychwytujący rzeczywiste wady czy też potknięcia „swojej ofiary", przy czym robi to w sposób złośliwy, szyderczy i podły. Hejter- mściciel to osoba, która ma osobisty zatarg z „ofiarą" i *„wyrównuje rachunki"* za pośrednictwem hejtu właśnie. Istnieje również typ mieszany. W tym wypadku atakujący w zależności od sytuacji wchodzi w różne z podanych wyżej typów hejtera[8].

Określenia takie jak hejtowanie, czy hejt internetowy odnoszą się głównie do wypowiedzi agresywnych pozbawionych podłoża ideologicznego. Mówiąc kolokwialnie jest to *„agresja bez jasno określonej przyczyny"*. Co istotne „rzucanie obelgami" w Internecie może mieć dotkliwe konsekwencje dla adresatów tego rodzaju komentarzy w świecie rzeczywistym. Jeśli chodzi o mowę nienawiści to są to z kolei *„wszelkie wypowiedzi obrażające i wyszydzające osoby lub całe grupy ze względu na cechy przyjemniej częściowo od nich niezależne jak. przynależność rasowa, etniczna, płeć itd*."[9]. Konsekwencją tego rodzaju zachowań jest propagowanie i utrwalanie pejoratywnych stereotypów w stosunku do osób i grup. Nierzadko zdarza się, że wypowiedzi tego rodzaju zawierają wulgaryzmy, manewrują faktami i informacjami. Co ważne, i o tym należy pamiętać – *„Użytkownicy Internetu nie pozostają bezbronni wobec agresywnych, wulgarnych czy obraźliwych treści (...) Większość portali daje możliwość zgłaszania nadużyć bezpośrednio w sekcji komentowania lub za pomocą poczty elektronicznej do administratorów serwisów"*. Poziom internetowych konwersacji jest zależny od wszystkich osób biorących w nich swój udział oraz reakcji tzw. postronnych obserwatorów. Zdarzają się również takie przypadki, które należy zgłaszać na policję. Ma to miejsce w sytuacji, gdy obraźliwe komentarze wyczerpują znamiona przestępstw m. in. z art. 190, 212, 216 oraz 256 i 257 kodeksu karnego[10]. Z opcji tej niewielu jednak korzysta[11]. Pierwszy ze wspomnianych artykułów tj. 190 kodeksu karnego penalizuje groźbę karalną. Z kolei treść art. 212 odnosi się do zniesławienia. Art. 216 penalizuje znieważenie osoby, zaś art. 256 i 257 dotyczą odpowiednio: propagowania faszyzmu lub innego ustroju totalitarnego oraz napaści z powodu ksenofobii, rasizmu lub nietolerancji religijnej[12]. P. Kaca podkreśla, iż hejterstwo to problem społeczny wysokiej

[8] A. Paszkiewicz, *Hejterzy*, Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 2014, nr 9, s. 29-30.
[9] *„Dodaj znajomego" – nie hejtuj!* Remedium 2015, nr 2, s. 26.
[10] Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U.2020.0.1444 t.j.).
[11] *„Dodaj znajomego..."* op. cit., s. 26.
[12] Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U.2020.0.1444 t.j.).

rangi. Wobec powyższego, poza kategoryczną reakcją ze strony organów ścigania potrzebna jest też zakrojona na szeroką skalę akcja edukacyjna, która uświadomi wagę problemu zarówno dorosłym, jak i dzieciom[13]. Jego zdaniem: *„komentarze natury hejterskiej nie są nośnikiem żadnej merytorycznej treści, nie wnoszą do dyskusji niczego konstruktywnego, są jedynie agresją ukierunkowaną na drugiego człowieka”*[14]. Autor ten wskazuje również kluczowe dla cyberprzemocy mechanizmy. Pierwszy z nich to anonimowość, cel ataku nie ma świadomości, czy atakuje go jedna czy więcej osób. Nie bez znaczenia jest też poczucie bezkarności sprawcy. Kolejny czynnik to nieograniczona publiczność, świadomość że obserwatorami mogą być setki, a nawet tysiące ludzi może być przyczyną podjęcia próby samobójczej przez ofiarę zwłaszcza w kręgu młodych osób. Trzeci z nich to tzw. efekt kabiny pilota, którego istotą jest brak możliwości obserwowania przez hejtera reakcji emocjonalnej celu ataku, przez co nie dostrzega on zakresu i rangi wyrządzanej drugiemu człowiekowi krzywdy. Istotna jest też prostota atakowania nieznajomych ludzi w krótkim czasie w świecie wirtualnym. Te wszystkie elementy powodują, że cyberprzemoc jest o wiele prostsza niż ataki w świecie rzeczywistym[15].

Źródło: https://pixabay.com/pl/photos/bez-nienawisci-slowo-litery-2019922/

A. Ogonowska słusznie zwraca uwagę, iż Sieć, która jest przestrzenią ustawicznych i dynamicznych kontaktów społecznych sprzyja równocześnie (dzięki choćby anonimowości komunikacji) rozwojowi zachowań patologicznych, a nawet przestępczych. Dotyczą one wykorzystywania seksualnego dzieci, ale też szerokiej gamy zachowań o charakterze

[13] Podaję za: P. Kaca, *Nie masz prawa mnie poniżać - @peluję ja: dziecko – odbiorca hejtu*, Edukacja Wczesnoszkolna 2019/2020, nr 2, s. 97.
[14] Ibidem, s. 100.
[15] Ibidem, s. 100-101.

przemocowym[16]. W świetle interesującej mnie w kontekście niniejszego artykułu problematyki warto wspomnieć o flamingu, opisywanej już wyżej mowie nienawiści i trollowaniu. Pierwszy z wymienionych cytowana autorka definiuje jako: *„celowe zaostrzanie wymiany zdań między internautami w serwisach dyskusyjnych i społecznościowych, co doprowadza pomiędzy nimi do eskalacji agresji słownej”*[17]. Z kolei mowa nienawiści to jej zdaniem: *„rozbudzanie nienawiści do konkretnej osoby lub grupy osób, często odwołujące się do negatywnych stereotypów i uprzedzeń związanych z płcią, rasą, pochodzeniem, religią, orientacją seksualną itd”.* Jeśli chodzi natomiast o trollowanie to w opinii A. Ogonowskiej jest nim: *„nieprzyjazne zachowanie wobec internautów biorących udział w dyskusji poprzez pogardliwe wypowiedzi, obsesyjne poprawianie błędów, wygłaszanie opinii niezwiązanych z tematem rozmowy”*[18]. A. Kolek uznaje go za jedno z najnowszych zjawisk, które stanowią bezpośrednie zagrożenie dla młodych użytkowników Sieci. Wiąże się on z niewłaściwym, antyspołecznym zachowaniem względem innych użytkowników, z wykorzystaniem aktów agresji werbalnej czy audiowizualnej. „Troll” czuje się bezkarny i anonimowy, w zawiązku z czym wygłasza swoje poglądy, nierzadko godząc przy tym w dobra osobiste innych osób. Trolling można też postrzegać jako nieprzypadkowe działanie, którego istotę stanowi publikowanie dyskusyjnych treści, mających wywołać reakcję użytkowników Sieci. Jest to rodzaj charakterystycznej, werbalnej pułapki na emocje innych ludzi, ponieważ sam sprawca, w tym wypadku troll, podejmuje działanie wyłącznie dla zabawy. Wtedy trolling to *„przejaw agresji instrumentalnej, manipulacyjnej, nie wprost”*[19]. Wróćmy teraz do podstawowego, interesującego nas w tym wypadku terminu, a mianowicie hejtingu. A. Kolek pisze o nim jako o zachowaniu aspołecznym, którego istotą jest używanie obraźliwego języka, szyderczej oceny rozmaitych zjawisk, uwłaczanie rozmówcom, jak też innym, podmiotom, wyrażanie się względem nich w sposób agresywny i nienawistny. Hejting jest ograniczony tylko do Internetu i wyraża się w formie werbalnej. Z reguły dotyczy innych osób czy też grupy. Co istotne zachowania mieszczące się w tym kręgu naruszają nie tylko ogólnie przyjęte społeczne normy grzecznościowe, ale również normy prawne stojące na straży godności człowieka. Coraz częściej, na co zwracają uwagę badacze, hejting internetowy „pokonuje” wirtualne granice, a jego skutki dotykają świata

[16] A. Ogonowska, *Uzależnienia medialne, czyli o patologicznym wykorzystaniu mediów*, Kraków 2014, s. 42.
[17] Ibidem, s. 42.
[18] Ibidem, s. 43.
[19] Podaję za: A. Kolek, *Zachowania dysocjacyjne młodzieży w przestrzeni internetowej. Implikacje pedagogiczne*, Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 2018, nr 1, s. 48.

rzeczywistego. Nie pozostaje to bez wpływu na społeczeństwo, które z biegiem czasu mówiąc prostym językiem „przywyka" do coraz śmielszych i coraz bardziej niewybrednych dowcipów, równocześnie stając się „odpornym" na ludzką krzywdę[20]. Myślę, że wobec powyższego warto przytoczyć w tym miejscu listę 10 zasad przeciwko hejtowi opracowaną przez ekspertów w ramach kampanii *„Dodaj znajomego" – nie hejtuj!"* zainaugurowanej 14 stycznia 2015 r. Jej celem było uświadomienie zwłaszcza młodym ludziom ujemnych implikacji hejtowania i zachęcenie do przeciwstawiania się niewłaściwym zachowaniom w internecie. Na wspomnianej liście znalazły się następujące wskazówki: *1. Zastanów się, zanim odpowiesz na hjterski komentarz. Nie daj się ponieść emocjom, nie odpowiadaj pod wpływem chwili. 2. Jeżeli bardzo się złościsz, napisz odpowiedź, a potem weź głęboki oddech i skasuj ją. 3. Nie odpowiadaj agresją na agresję. W ten sposób jedynie prowokujesz hejtera do dalszego obrażania. 4. Nie lajkuj, nie udostępniaj hejterskich komentarzy. W ten sposób jedynie zwiększasz ich zasięg. 5. Jeżeli możesz, kasuj nienawistne komentarze. 6. Zgłaszaj hejt i mowę nienawiści, korzystając z opcji dostępnych na forach lub w mediach społecznościowych. 7. Nie każda krytyka to hejt. Odróżniaj hejt od konstruktywnej krytyki i nie obrażaj się na nią. 8. Gdy coś ci się nie podoba lub denerwuje, wyraź to kulturalnie, nie hejtuj. 9. Nie rezygnuj z tego, co robisz, myślisz i mówisz tylko ze względu na hejterów. 10. Jeżeli nie możesz poradzić sobie z hejterem, zgłoś to osobie zaufanej lub zadzwoń na telefon zaufania: 116 111*[21]. M. Z. Jędrzejko i A. Taper zwracają uwagę, że anonimowość, która jest jedną z fundamentalnych cech Sieci jest coraz częściej nadużywana, co w konsekwencji sprawia że staje się ona miejscem bezwzględnej brutalności. Opisywany w niniejszym artykule hejt jest tego doskonałym przykładem. Z jednej strony jest to modelowa wręcz egzemplifikacja „barbarzyństwa kulturowego", z drugiej natomiast obraz tego, jak liczne grono osób boryka się z głęboko zakorzenionymi kompleksami, zaburzeniami, kłopotami z wyrażaniem własnego zdania, ale także z oceną zachowań i postaw innych. Hejt jest nie tylko nową postacią agresji. Jest on również ilustracją psychicznej kondycji jego autorów[22]. M. Szpunar podobnie jak przytaczani wyżej autorzy podkreśla, że anonimowość determinuje

[20] Ibidem, s. 50.
[21] Podaję za: *„Dodaj znajomego…",* op. cit., s. 26-27.
[22] M. Z. Jędrzejko, A. Taper, *Wielka sieć – fenomen zjawiska i jego wielowymiarowe wpływy. 22 fakty na XXI wiek*, [w:] S. Bębas i in. (red. nauk.), *Cyfrowe dzieci : zjawisko, uwarunkowania, kluczowe problemy*, Warszawa-Milanówek 2017, s. 150.

poczucie większej wolności oraz swobody wypowiedzi. Istnieje prosta zależność, a mianowicie im bardziej otwarte jest konkretne narzędzie komunikacyjne, tym częściej pojawiają się tam nieskrępowane, a nierzadko radykalne wypowiedzi. Istnieje także olbrzymia różnica w funkcjonowaniu moderowanych i niemoderowanych forów dyskusyjnych. Tam, gdzie wymagane jest podanie danych takich jak: imię, nazwisko, adres e-mailowy, a zatem tam, gdzie danego użytkownika łatwo zidentyfikować dyskusja ma o wiele kulturalniejszy poziom. Z kolei tam, gdzie „króluje" anonimowość, mają miejsce ostre wymiany zdań, a uczestnicy forów obrzucają się nawzajem obelgami i zmyślonymi oskarżeniami. M. Szpunar zwraca przy tym uwagę, iż o wiele prościej jest atakować kogoś, kogo nie widać, nie mamy bowiem okazji ani możliwości dostrzec jego reakcji czy emocji jakich doświadcza w trakcie ataku. Samo zaś krzywdzenie na odległość jest też zdecydowanie mniej obciążające psychicznie[23]. W opinii M. Spitzera zarówno komputer, jak i Internet to olbrzymie *„wehikuły anonimowości"*. To tutaj mamy bowiem do czynienia z największa liczbą *„awatarów, aliasów, fikcyjnych adresów, fałszywych tożsamości czy wreszcie innych sfingowanych węzłów w społecznej sieci. W sytuacji, kiedy nikt nie wie, kim naprawdę jesteśmy, możemy robić, co nam się żywnie podoba, nie obawiając się żadnych konsekwencji"*[24]. Dlatego też tak ważne jest by wszyscy użytkownicy Sieci, a zwłaszcza ludzie młodzi mieli świadomość, że w wirtualnej rzeczywistości, tak jak w życiu codziennym ludzie są zobowiązani do przestrzegania ogólnie przyjętych form zachowania, które w Internecie określa się mianem netykiety, czyli *„kultury poruszania się w Sieci"*[25].

K. Bocheńska-Włostowska zwraca uwagę, że mowa nienawiści nie jest żadnym novum. Przeciwnie, analizując dzieje ludzkości, dochodzimy do wniosku, że była ona obecna właściwie od zawsze. Dowodzą tego źródła historyczne, literatura, czy dokumenty sądowe, w których znaleźć można rozliczne potwierdzenia wymiarów ludzkich zachowań, określanych współcześnie modnym słowem „hejt"[26].

J. Raczkowska słusznie zauważa, że: *„mowa nienawiści jest destrukcyjna, rozbudza i pomnaża nienawiść, sprawia, że może być ona przyjmowana jako coś normalnego, a do tego nie wolno dopuścić"*. Jej zdaniem konsekwencją brutalizacji języka wcześniej czy później

[23] M. Szpunar, *Flaming i trolling jako formy agresji werbalnej w intrenecie*, Kwartalnik pedagogiczny 2009, nr 4, s. 70.
[24] M. Spitzer, *Cyfrowa demencja : w jaki sposób pozbawiamy rozumu siebie i swoje dzieci*, Słupsk 2015, s. 97.
[25] A. Paszkiewicz, op. cit., s. 31.
[26] K. Bocheńska-Włostowska, *Szkoła bez hejtu*, Remedium 2020, nr 4, s. 17.

stanie się bezwzględne zachowanie jej użytkownika, lub osób które są jego odbiorcami. Nadzorowanie własnej mowy jest z kolei czynnikiem upraszczającym przytemperowanie skłonności do niewłaściwych zachowań. Olbrzymie znaczenie, szczególnie jeśli chodzi o ludzi młodych, ma w tym wypadku dbałość o kulturę języka, której wyrazem mogą być chociażby: stosowanie we wzajemnych kontaktach i dyskusjach określeń w miarę możliwości neutralnych, niestygmatyzujących, ale też unikanie zwrotów uniemożliwiających porozumienie, wykorzystywanych do poniżania, marginalizacji, wyśmiewania emocji, czy mówiąc kolokwialnie napuszczania jednych na drugich. Dbałość o kulturę języka to również posługiwanie się argumentami w procesie wymiany poglądów i dyskusji, a nie odwoływanie się do czyjejkolwiek tożsamości. W opinii cytowanej autorski *„antidotum na brutalizację życia, nienawiść, ksenofobię i wykluczenie stanowi wiedza i kultura, czyli to, co może, a na pewno powinna zaoferować swoim uczniom szkoła”.* Jej zdaniem ponieważ agresja jest zachowaniem w dużej mierze wyuczonym. Z tego właśnie powodu może podlegać przekształceniom, co oznacza, że można nabywać umiejętność radzenia sobie zarówno z nienawiścią własną, jak i cudzą[27]. A jest to w kontekście tego, co mamy okazję oglądać i czytać na co dzień niezwykle obiecujące i napawające optymizmem. Analizując powyższe owa anonimowość wydaje się stanowić w poruszanej problematyce słowo klucz. Bo to właśnie ona sprawia, że ludziom się wydaje, że mogą więcej, ale przecież właśnie nie mogą. Sieć mimo, że bardzo atrakcyjna i angażująca podobnie jak świat rzeczywisty nie jest przecież pozbawiona zasad. Tu również trzeba ich przestrzegać, dbać o kulturę słowa i szanować drugiego człowieka. Bardzo trafnie ujęła to A. Łaszczych pisząc, że: *„agresja jest wirtualna, ale krzywda realna”*[28].

No i jeszcze na koniec, żeby całość moich rozważań spoić ze sobą za pomocą swoistej klamry, jeszcze jeden cytat. Ty, razem autorstwa mojej koleżanki. Wypowiedziany w zupełnie innym, od poruszanego tu wątku, kontekście. *„Kultura nas ogranicza”* powiedziała kiedyś. Nie wiem dlaczego akurat teraz przyszło mi to do głowy, ale jest dokładnie tak, jak ona wtedy powiedziała. Nie zawsze wypada nam *„rzucić przysłowiowym mięsem”,* wygarnąć komuś, tak jakby mu się to w danej chwili należało i choć nie wiem jak bardzo korciłoby nas żeby to zrobić. A dlaczego pytam? A no właśnie dlatego, że ogranicza nas kultura właśnie. A przecież bycie człowiekiem kulturalnym to powód do dumy, więc tego

[27] Raczkowska J., *O brutalizacji języka i zachowań*, Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 2013, nr 9, s.19.
[28] A. Łaszczych, op. cit., s. 38.

się trzymajmy. Dbajmy o kulturę języka i uczmy tego innych. Pamiętajmy, że wolność wypowiedzi nie jest tożsama z brakiem jakichkolwiek granic. Starajmy się to wpajać zwłaszcza młodym ludziom, bo to oni są społeczeństwem przyszłości, mówiąc metaforycznie - są „głosem przyszłości" dlatego zróbmy wszystko, żeby od tego głosu *„nie zwiędły nam uszy".*

Bibliografia

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U.2020.0.1444 t.j.).

BOCHEŃSKA-WŁOSTOWSKA Katarzyna. *Szkoła bez hejtu,* Remedium 2020, nr 4, s. 17-19.

„Dodaj znajomego" – nie hejtuj! Remedium 2015, nr 2, s. 26-27.

JĘDRZEJKO Mariusz Z., TAPER Agnieszka. *Wielka sieć – fenomen zjawiska i jego wielowymiarowe wpływy. 22 fakty na XXI wiek*, [w:] S. Bębas i in. (red. nauk.), *Cyfrowe dzieci : zjawisko, uwarunkowania, kluczowe problemy*, Warszawa : Oficyna Wydawnicza ASPRA J-R ; Milanówek : Oficyna Wydawnicza von Velke , 2017.

KACA Przemysław. *Nie masz prawa mnie poniżać - @peluję ja: dziecko – odbiorca hejtu,* Edukacja Wczesnoszkolna 2019/2020, nr 2, s. 97-106.

KOLEK Agnieszka. *Zachowania dysocjacyjne młodzieży w przestrzeni internetowej. Implikacje pedagogiczne*, Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 2018, nr 1, s. 47-51.

ŁASZCZYCH Agnieszka. *STOP hejtowi*, Biblioteka w Szkole 2019, nr 1, s. 36- 39.

MYSIOR Radosław. *Flaming „wojna" na słowa*, Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 2012, nr 9, s. 31-35.

OGONOWSKA Agnieszka. *Uzależnienia medialne, czyli o patologicznym wykorzystaniu mediów*, Kraków : Wydawnictwo Edukacyjne, 2014.

PASZKIEWICZ Aneta. *Hejterzy*, Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 2014, nr 9, s. 27-33.

PETER Tadeusz. *Czy dzieci wiedzą, czym jest hejt?,* Nowa Szkoła 2015, nr 4, s. 61-62.

RACZKOWSKA Jadwiga. *O brutalizacji języka i zachowań*, Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 2013, nr 9, s. 9-19.

Słownik języka polskiego PWN / oprac. Lidia Drabik [et al.]; współpraca Anna Stankiewicz. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2007.

SPITZER Manfred. *Cyfrowa demencja : w jaki sposób pozbawiamy rozumu siebie i swoje dzieci*, Słupsk : Wydawnictwo Dobra Literatura, 2015.

WARTO WIEDZIEĆ

SZPUNAR Magdalena. *Flaming i trolling jako formy agresji werbalnej w intrenecie*, Kwartalnik pedagogiczny 2009, nr 4, s. 67-80.

TEODORCZYK Marcin. *Hejting jako niechlubny trend w komunikacji rówieśniczej*, Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 2015, nr 7, s.60-62.

Netografia

BORKOWSKI Robert. *Tolerancja*, https://www.tolerancja.pl/?o-pojeciu,53, [dostęp: 14.11.2020].

https://pixabay.com/pl/photos/bez-nienawisci-slowo-litery-2019922/

Mirosława Ostrowska
Biblioteka Pedagogiczna w Ciechanowie

Opowiem Ci bajkę- układamy bajkę w mini Teatrzyku Kamishibai

W październiku 2020 r. uczniowie klas 2A, 2B oraz 3B ze Szkoły Podstawowej TWP w Ciechanowie uczestniczyli w zajęciach promujących czytelnictwo za pomocą Teatrzyku Kamishibai. Na początku zajęć uczniowie poznali historię tej japońskiej sztuki opowiadania bajek. Taka forma czytania rozwija wyobraźnię dziecka oraz jest pretekstem do samodzielnych wypowiedzi. Następnie wysłuchali bajek „Lew w Paryżu" oraz „Dwa ptaszki".

W drugiej części drugo- i trzecioklasiści sami zabawili się w poetów i tworzyli własne bajki. Z przygotowanych szablonów tworzyli mini teatrzyk. Uczniowie wykazali się niezwykłą pomysłowością i kreatywnością. Najczęściej powstawały bajki o zwierzętach. Zajęcia bardzo im się podobały.

RELACJE

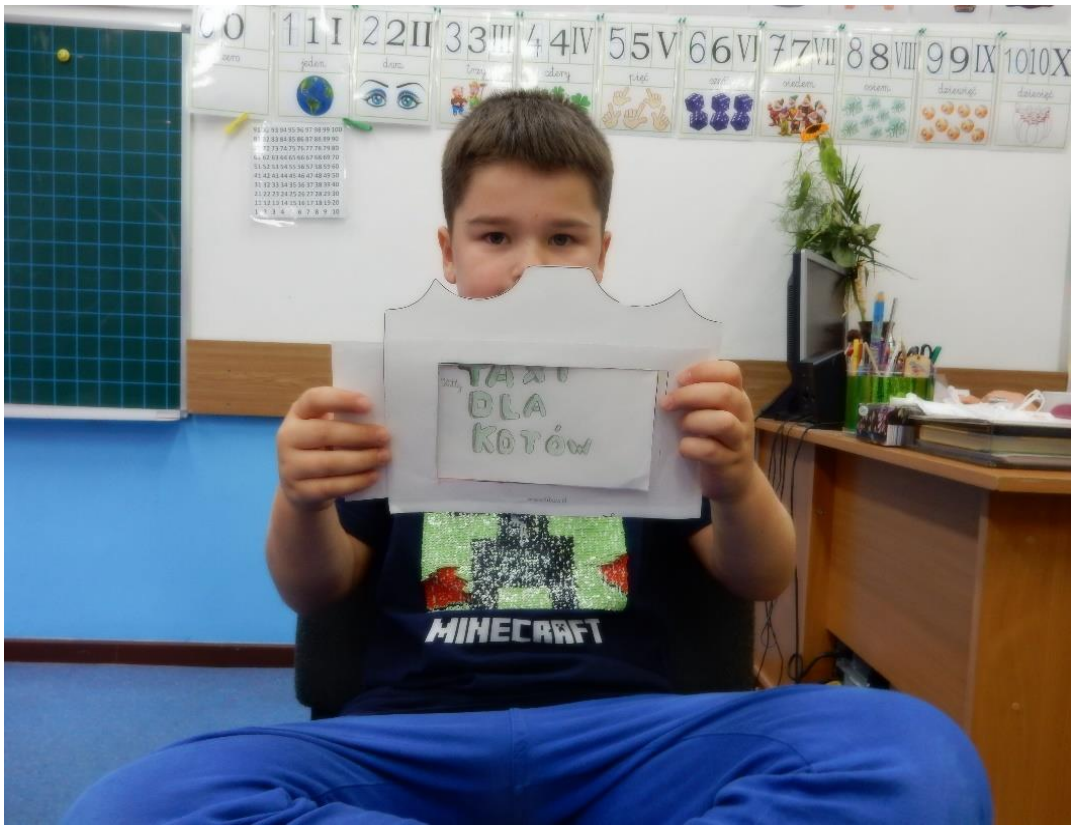

Agnieszka Kołodziejska
Biblioteka Pedagogiczna w Ciechanowie

Wypalenie zawodowe

Wydawnictwa zwarte

1. Berndt Christina. Tajemnica odporności psychicznej: jak uodpornić się na stres, depresję i wypalenie zawodowe. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, cop. 2015. ISBN 978-83-233-3964-9.
2. FENGLER Jorg. Pomaganie męczy: wypalenie w pracy zawodowej. Gdańsk: Gdańskie Wydaw. Psychologiczne, 2001. ISBN 83-87957-03-8.
3. KARPETA Joanna: Pokochaj poniedziałki: jak poradzić sobie z wypaleniem zawodowym?. Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2018. ISBN 978-83-7489-758-7.
4. KORDZIŃSKI Jarosław. Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu nauczycieli. Warszawa: Wolters Kluwer Polska, 2019. ISBN 978-83-8160-476-5.
5. LISOWSKA Elżbieta. Kondycja zawodowa nauczycieli: w poszukiwaniu skutecznej profilaktyki wypalenia zawodowego. Kraków: Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2018. ISBN 978-83-8095-464-9.
6. LITZCKE Sven Max, SCHUH Horst. Stres, mobbing i wypalenie zawodowe. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2007. ISBN 978-83-7489-053-3.
7. MAŃKOWSKA Beata. Wypalenie zawodowe: źródła, mechanizmy, zapobieganie. Gdańsk: Harmonia Universalis, 2017. ISBN 978-83-7744-092-6.
8. PYŻALSKI Jacek, MERECZ Dorota (red.). Psychospołeczne warunki pracy polskich nauczycieli: pomiędzy wypaleniem zawodowym a zaangażowaniem. Kraków: Oficyna Wydawnicza "Impuls", 2010. ISBN 978-83-7587-482-2.
9. SCHRODER Jorg-Peter. Wypalenie zawodowe - drogi wyjścia: jak dokonać trwałej przemiany. Warszawa: BC Edukacja, 2008. ISBN 978-83-61059-21-9.
10. SĘK Helena (red.). Wypalenie zawodowe. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2000. ISBN 83-01-13267-1.
11. STAWIARSKA Patrycja. Wypalenie zawodowe w perspektywie wyzwań współczesnego świata. Warszawa: Difin, 2016. ISBN 978-83-8085-102-3.

12. STRYCHARSKA-GAĆ Berta. Nauczycielu, nie wypalaj się!. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2009. ISBN 978-83-02-10468-8.
13. TUCHOLSKA Stanisława. Wypalenie zawodowe u nauczycieli: psychologiczna analiza zjawiska i jego osobowościowych uwarunkowań. Lublin: Wydaw. KUL, 2009. ISBN 978-83-7363-824-2.
14. WIELGUS Agnieszka. Wypalenie zawodowe. Kraków: Wydawnictwo M, 2013. ISBN 978-83-7595-513-2.

Wydawnictwa ciągłe

1. BERNASIEWICZ Maciej. Wypalenie zawodowe i stres pracowników placówek resocjalizacyjnych. Problemy Opiekuńczo Wychowawcze 2011, nr 2, s. 21-26.
2. BEDZIŃSKA-WOSIK Bożena. Nauczycielu, nie daj się wypalić!. Dyrektor Szkoły 2003, nr 7/8, s. 47-48.
3. BIBIK Renata. Uwarunkowania wypalenia zawodowego nauczycieli i możliwości zapobiegania mu. Dyrektor Szkoły 2008, nr 12, s. 16-19.
4. CHODKIEWICZ Jan. Skazani na wypalenie?. Remedium 2006, nr 1, s. 21-23.
5. CICHOŃSKI Rafał. Syndrom wypalenia zawodowego w zawodzie nauczycielskim. Lider 2010, nr 5, s. 19-21.
6. DZIEDZIAK-WAWRO Magdalena: Energią w wypalenie. Psychologia w Szkole 2012, nr 3, s. 67-76.
7. GARSTKA Tomasz. Jak uniknąć wypalenia zawodowego. Dyrektor Szkoły 2017, 8, s. 78-82.
8. IGNATOWICZ-NIKIEL Joanna. Formy zapobiegania wypaleniu zawodowemu nauczycieli. Problemy Opiekuńczo Wychowawcze 2014, nr 6, s. 40-46.
9. JONAKOWSKA Ewa. Jak płonąć, aby nie zgasnąć? - o wypaleniu zawodowym nauczycieli. Życie Szkoły 2013, nr 6, s. 28-31.
10. KAZIMIEROWICZ Marek. Wypalenie zawodowe nauczycieli - fikcja czy rzeczywistość ?. Nowa Szkoła 2010, nr 10, s. 26-31.
11. KOMOROWSKA Marta. Wypalenie zawodowe nauczycieli. Remedium 2018, nr 11, s. 22-23.
12. KORCZYŃSKI Stanisław. Przyczyny i przejawy wypalenia zawodowego nauczycieli. Problemy Opiekuńczo Wychowawcze 2013, nr 3, s. 10-20.

ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

13. KURTAK Paweł. Osobowościowe uwarunkowania wypalenia zawodowego nauczycieli szkolnictwa specjalnego. Edukacja 2010, nr 4, s. 104-113.
14. MAŃKOWSKA Beata. W trosce o pracownika: ryzyko wypalenia zawodowego pracowników pomocy społecznej. Polityka Społeczna 2015, nr 5/6, s. 22-26.
15. MASTALERZ Magda. Wypalenie zawodowe-równia pochyła. Remedium 2009, nr 11, s. 22-23.
16. NIEMIERKO Bolesław. Wypalamy się w pracy z młodzieżą. Nowa Szkoła 2012, nr 2, s. 14-15.
17. OSUCH Maciej. Wypalenie zawodowe, czyli Dr Jekyll i Mr Hyde. Dyrektor Szkoły 2008 nr 2 s. 48-49.
18. PEC Katarzyna. Wypalenie zawodowe nauczycieli wf - dlaczego warto się nim zajmować ?. Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne 2009, nr 8, s. 28-32.
19. POMIANOWSKA Małgorzata. Wypalenie zawodowe. Dyrektor Szkoły 2019, nr 11, s. 21-22.
20. RADWAŃSKA Jadwiga. Work - life balance - jak się bronić przed wypaleniem. Psychologia w Szkole 2009, nr 2, s. 38-47.
21. SOKOŁOWSKA Ewa. Jak się nie wypalić zawodowo?. Psychologia w Szkole 2007, nr 3, s. 13-24.
22. SZMAGALSKI Jerzy. Wypalenie zawodowe a stres w pracy. Problemy Opiekuńczo Wychowawcze 2004 nr 4, s. 3-12.
23. Śliwerski Bogusław. Istota, zakres i skutki wypalenia zawodowego nauczycieli. Meritum. - 2012, nr 3, s. 20-24.
24. ZBYRAD Teresa. O wypaleniu zawodowym w szkolnictwie specjalnym. Problemy Opiekuńczo Wychowawcze. - 2008, nr 8, s. 41-47
25. WALCZYKOWSKA Karolina. Wypaleniu zawodowemu można zapobiec. Edukacja i Dialog 2007, nr 1, s. 17-20.
26. ZAWODOWSKA Janina. Wypalenie zawodowe - mit czy realny problem ?. Dyrektor Szkoły 2007, nr 4, s. 9-10.
27. ZIÓŁKOWSKA – MACIASZEK Dorota. Uważaj na wypalenie zawodowe. Dyrektor Szkoły 2013, nr 7, s. 43-46.

WARTO PRZECZYTAĆ

Bożena Lewandowska
Biblioteka Pedagogiczna w Ciechanowie

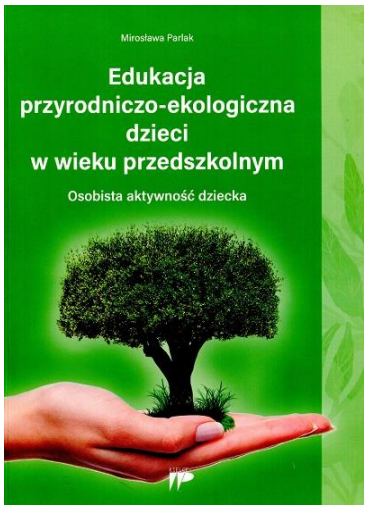

Edukacja przyrodniczo-ekologiczna dzieci w wieku przedszkolnym : osobista aktywność dziecka / Mirosława Parlak. Kielce : Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP, 2019

T i d na usługach r : utrwalanie głoski g po spółgłoskach t i d / Kamila Dudziec, Hanna Głuchowska, Agnieszka Tarczyńska-Płatek.Gdańsk : Wydawnictwo Harmonia, 2018

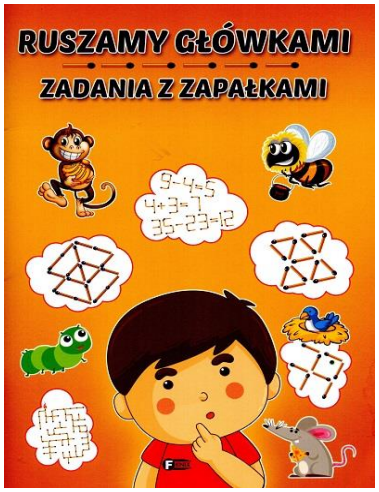

Ruszamy główkami : zadania z zapałkami. Bełchatów : Fenix, 2020

WARTO PRZECZYTAĆ

Znaczenie technik muzykoterapeutycznych we wsparciu rozwoju dziecka z autyzmem / Sara Knapik-Szweda. Warszawa : Difin, 2020

Q edukacji cyfrowej / Marlena Plebańska, Aleksandra Szyller, Małgorzata Sieńczewska. Warszawa : Difin, 2020

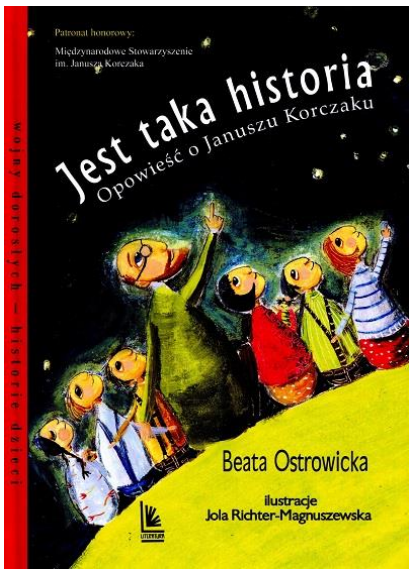

Jest taka historia : opowieść o Januszu Korczaku / Beata Ostrowicka. Łódź : Literatura, 2020

WSPIERAJ SWOJĄ BIBLIOTEKĘ

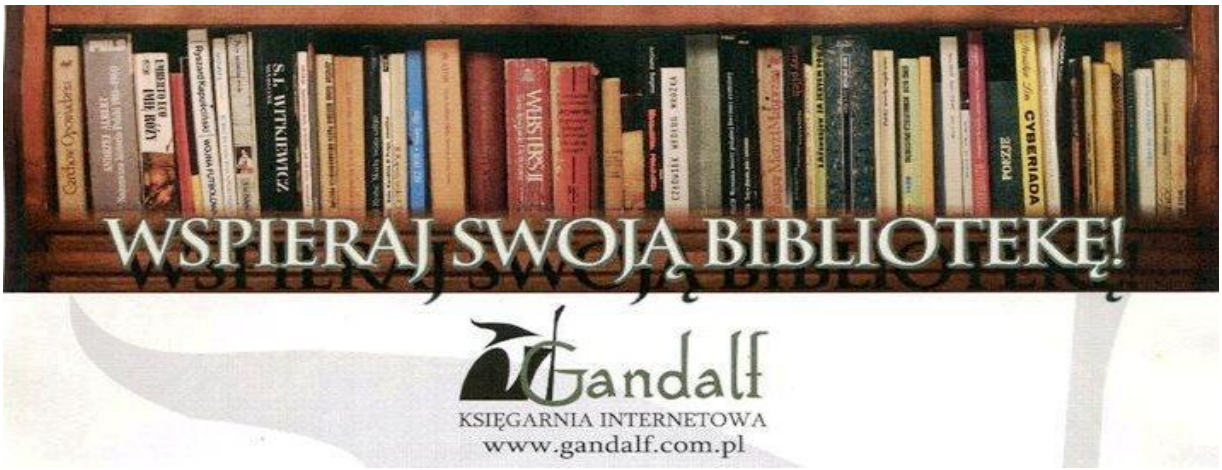

Bibliotekarzy zachęcamy do przyłączenia się do akcji a czytelników i sympatyków naszej biblioteki informujemy, że **KAŻDY MOŻE WSPOMÓC NASZĄ BIBLIOTEKĘ** i przez to mieć wpływ na atrakcyjność księgozbioru. Wszystkim robiącym zakupy książek w księgarniach internetowych polecamy księgarnię Gandalf, która w rankingu sklepów internetowych tygodnika „Wprost" i portalu Money.pl jest wśród liderów nieprzerwanie od kilku lat.

Nasz kod to: **jasny**

NOTY O AUTORACH

Monika Biedrzycka-Gładka – absolwentka Wydziału Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych w Warszawie oraz Wydziału Psychologii Społecznej SWPS w Warszawie. Pracuje jako koordynator ds. instruktażu dla bibliotekarzy w Bibliotece Pedagogicznej w Ciechanowie a także psycholog w Społecznej Szkole Podstawowej STO w Ciechanowie. Lubi ambitną prozę i pamiętniki

Jolanta Bilińska – nauczyciel bibliotekarz w Szkole Podstawowej nr 5 im. Władysława Broniewskiego w Ciechanowie, nauczyciel dyplomowany

Ewa Bochynek – nauczyciel dyplomowany, ekspert do spraw awansu zawodowego nauczycieli, państwowy egzaminator maturalny (język polski), bardzo lubi czytać i wędrować po górskich trasach w Sudetach. Pracownik wałbrzyskiej Filii Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej

Grażyna Brzezińska – dyrektor Biblioteki Pedagogicznej w Ciechanowie. Absolwentka Wydziału Bibliotekoznawstwa Informacji Naukowej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, studiów podyplomowych z zakresu zarządzania oświatą i marketingu oraz studiów podyplomowych z zakresu bibliotek naukowych

Anna Grudziecka - mgr oligofrenopedagogiki, nauczyciel-wychowawca Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Mławie

Sylwia Jaguszewska - nauczyciel bibliotekarz w Zespole Szkół Sportowych im. Sportowców Ziemi Szczecińskiej w Szczecinie, sekretarz Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich (Oddział Szczecin)

Ewelina Kapica – Policha - nauczyciel bibliotekarz w Publicznej Szkole Podstawowej im. 30 Pułku Strzelców Kaniowskich i AK w Hostynnem Kolonii

Agnieszka Kołodziejska - nauczyciel bibliotekarz, pracownik Wydziału Informacyjno – Bibliograficznego w Bibliotece Pedagogicznej w Ciechanowie. Absolwentka Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Bożena Lewandowska – nauczyciel bibliotekarz, pracownik Wydziału Gromadzenia i Opracowania Zbiorów w Bibliotece Pedagogicznej Ciechanowie. Autorka i prowadząca kursy na platformie zdalnego nauczania Moodle BP w Ciechanowie

NOTY O AUTORACH

Mirosława Ostrowska – pracownik Wydziału Gromadzenia i Opracowania Zbiorów w Bibliotece Pedagogicznej w Ciechanowie, bibliotekarz systemowy

Barbara Polińska -bibliotekarz, nauczyciel i wychowawca w SP nr 1 im. E. Estkowskiego w Kostrzynie

Sylwia Pyrtek – nauczyciel bibliotekarz w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Józefa Lompy w Katowicach Filii w Mysłowicach

Kinga Szczęśliwa - absolwentka Filologii Polskiej i Terapii Pedagogicznej z Oligofrenopedagogiką, które ukończyła na Uniwersytecie Opolskim w 2013 roku. Pasjonatka edukacji zdalnej i nowoczesnych technologii. Twórca, projektantka i administratorka platformy oraz założycielka Akademii Edukacji Zdalnej. Autorką książki "Jak uczyć wizualnie". Autorka projektu "Uczę medialnie". Od 2017 roku interesuje się e-learningiem i nowoczesnymi technologiami. W ramach projektu pomaga nauczycielom, edukatorom, lektorom korepetytorom, skutecznie i atrakcyjnie przekazywać wiedzę przy wykorzystaniu innowacyjnych technologicznych rozwiązań edukacyjnych. Projektuje autorskie kursy i szkolenia z wykorzystania nowoczesnych technologii w edukacji zdalnej. Strona autorki: https://uczemedialnie.pl/

Anna Wesołowska - nauczyciel bibliotekarz w Bibliotece Pedagogicznej w Ciechanowie. Filia w Mławie

Małgorzata Widłok - bibliotekarz z wykształceniem psychologicznym w Miejsko-Powiatowej Bibliotece Publicznej w Pszczynie